Ազգ

Azg armenian daily

27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1996 ՈՒՐԲԱԹ # 183 (1189)

Ժամանակավորապես արգելվում են երթերը, ցույցերը, հանրահավաքները

ՀՀ նախագահի հրամանագիրը

Ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 55 հոդվածի 14-րդ կետով, ինչ որ հանրապետության նախագահը, նկատի ունենալով սահմանադրական կարգին սպառնացող անմիջական վտանգը, խորհրդակցելով Ազգային ժողովի նախագահի եւ վարչապետի հետ, իրականացնում է իրավիճակից բխող միջոցառումներ, որոնցում են

1. Հանրապետությունում ժամանակավորապես արգելել ժողովների, հանրահավաքների, երթերի եւ ցույցերի կազմակերպումն ու անցկացումը:

2. Անվտանգության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնել իրավիճակից բխող այլ օրենքով նախատեսված միջոցառումներ: Նախապես չծրագրված ռազմական ծառայողներին ...

3. Սույն հրամանագիրը ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ԱՐՁԱԳԱՆՔՆԵՐ

Միացյալ Նահանգները դատապարտում է քաղաքական բռնության գործողությունները

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՄՆ պետդեպարտամենտի սեպտեմբերի 26-ին ԱՄՆ փոխնախագահ Կարապետ Ռուբինյանը հրապարակեց ԱՄՆ պետքարտուղարության խոսնակի տեղակալ Գլին Դեյվիսի հայտարարությունը Հայաստանի նախագահական ընտրությունների եւ Հայաստանում կատարվող դեպքերի վերաբերյալ: Հայտարարությունում ասված է.

«Միացյալ Նահանգները մեծ հետաքրքրությամբ հետեւում է սեպտեմբերի 22-ի նախագահական ընտրություններին: Ընտրությունները կարեւոր փուլ են Հայաստանում ժողովրդավարության կառուցման ճանապարհին: ԵԱՀԿ-ի նախնական զեկույցում նշված է, որ ընտրական գործընթացում տեղի են ունեցել մի շարք լուրջ խախտումներ, սակայն նշված է նաեւ, որ այդ խախտումները ներկա դրությամբ ազդեցություն չեն ունեցել ընդհանուր արդյունքների վրա: Սակայն վերջնական արդյունքները դեռ չեն ներկայացված:

Չնայած խախտումներին, ցավալի է եւ անհասկանալի է հատուցում այն, որ ընդդիմության ուժերը դիմել են բռնության, ներառյալ խորհրդարանի շենքի գրոհը: Բռնությունը տեղ չունի ժողովրդավարության գործընթացում: Միացյալ Նահանգները դատապարտում է քաղաքական բռնության գործողությունները եւ կոչ է անում բոլոր ներգրավվածներին ձեռնպահ մնալ եւ հարգել ընթացող քաղաքական գործընթացը, նպաստելով հայկական ժողովրդավարության կայացմանը:

ՀՕՍԿ Հանրապետական վարչության հայտարարությունը սեպտեմբերի 25-ի դեպքերի կապակցությամբ

ՀՕՍԿ Հանրապետական վարչությունը խստորեն դատապարտում է սեպտեմբերի 25-ի որոշ քաղաքական ուժերի կողմից Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի տարածքում հրահրված զանգվածային բռնարարները: Ինչպիսին էլ որ լինեն փաստարկները, այդ գործողությունները չեն բխում ազգային եւ պետական շահերից, ոտնահարում են ՀՀ Սահմանադրությունը եւ ժողովրդի հավաքական կամքը՝ արտահայտված ՀՀ նախագահի ընտրություններում: Դրանով իսկ ապացուցեցին, որ պատրաստ չեն կրելու հասարակությունը ղեկավարելու պատասխանատվությունը, որին հավակնում են եւ տառապում են իշխանատենչության մոլուցքով, դրա համար որպես միջոց օգտագործելով ժողովրդին:

Կոչ ենք անում իշխանություններին, հասարակական-քաղաքական կազմակերպություններին եւ ողջ ժողովրդին խուսափել սադրանքներից եւ այնպիսի գործողություններից, որոնք կարող են շիկացնել առանց այդ էլ լարված հասարակական մթնոլորտը:

ԻՐԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւանում սահմանափակվել է երթեւեկությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սեպտեմբերի 26-ի առավոտյան Երեւանի կենտրոնական ... ներից երկուսի Ազգային ժողովի ... Ազգային ժողովի շենքի ... ային իմնաստեղծ ... միության ... կենտրոնական ...

... հասցնում ... կենտրոնական ... չի միջոցով փակվել կամ սահմանափակվել է տրանսպորտի երթեւեկությունը:

Հանրապետության հրապարակ ... է նաեւ ... ամռանը ... Ազգային ... կոստակալների ... Ընդհանուր կառավարությունն ...

... ռանսպորտի ... երթուղիները կրճատված են:

Իրավիճակը ընդհանուր առմամբ հանգիստ է: Հիմնականում ... խանութները ... բաց են ... Հայկական ... փոխարժեքը ... 412-416 դրամ: ... փոխանակման ... փոխարժեքը 4100-4200 դրամ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

8 պատգամավորների զրկեցին անձեռնմխելիությունից

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սեպտեմբերի 25-ին ընդդիմության հանրահավաքի մասնակիցների կողմից ՀՀ ԱԺ շենքի գրավման, ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի, փոխնախագահ Ա. Սահակյանի հանդեպ բռնության գործադրման կապակցությամբ ՀՀ կառավարությունը, ղեկավարվելով Սահմանադրության 70-րդ հոդվածով, հանդես էր եկել նախաձեռնությամբ սեպտեմբերի 26-ի ժամը 11.00-ին հրավիրել ՀՀ ԱԺ արտահերթ նիստ:

Նիստում ՀՀ գլխավոր դատախազ Արտավազդ Գեւորգյանը հանդես եկավ միջնորդությամբ 8 պատգամավորների քրեական պատասխանատվության կանչելու համաձայնության սալու վերաբերյալ: «1996 թ. սեպտեմբերի 22-ին ՀՀ նախագահի ընտրություններում նախագահի թեկնածու Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հաղթելու մասին տեղեկությունն ստանալուց հետո ԱԺ պատգամավորներ Վազգեն Մանուկյանը, Պարույր Հայրիկյանը, Աշոտ Մանուչարյանը, Դավիթ Վարդանյանը, Ռուբեն Հակոբյանը, Սեյրան Ավագյանը, Շավարշ Քոչարյանը եւ Ներսես Զեյնալվանդյանը սեպտեմբերի 23-ից կազմակերպել են հանրահավաքներ ընտրության արդյունքները վարկաբեկելու եւ դավադրությամբ իշխանությունը զավթելու նպատակով: Սեպտեմբերի 25-ին հերթական անգամ հանրահավաք կազմակերպելուց հետո վերոհիշյալ պատգամավորները ընդդիմության այլ ղեկավարների հետ կազմակերպված խմբով հոծ բազմության առաջնորդել են ՀՀ նախագահի նստավայր եւ ԱԺ շենք ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված պետական կարգը բռնությամբ տապալելու եւ իշխանությունը զավթելու նպատակով: Նրանց կողմից ղեկավարվող ամբոխը տարբեր զարծիքներով զինված ներխուժել է ԱԺ շենք, դաժանաբար անկարգությամբ ավերածություններ կատարելով այն, պատճառելով առանձնապես խոշոր չափի նյութական վնաս:

Այնուհետեւ ծանր զարծելով ԱԺ նախագահի տեղակալների, հրամայելով նրան ... Ա. Սահակյանի, ... պատգամավորների ... նրանց ... վնասվածքներ:

Վերոհիշյալ գործողությունները հանցավոր խմբի կատարել է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 67, 59 հոդվածների առաջին մասով, 15-64 հոդվածով, 15-65 հոդվածի երկրորդ մասով, 74 հոդվածով եւ 96 հոդվածի երկրորդ մասով նախատեսված հանցագործությունները»:

Դատախազը ... որ «մեղադրանքների ... կամ թույր ... ձեռքի ... ՀՀ ԱԺ համաձայնությունը ստանալուց հետո ... վի, ... վնդ»:

Տես # էջ 2

Կոմունիստներն ի նշան բողոքի լքեցին ԱԺ նիստը

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Խառնաշփոթ մթնոլորտում ընթացող ԱԺ սեպտեմբերի 26-ի նիստին մասնակցող կոմունիստ պատգամավորները գիմում են ներկայացրել խորհրդարանի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանին, որ նշում են.

Ազգային ժողովում ստեղծված շփոթված մթնոլորտում հնարավոր չէ ազատ կարծիքներ հայտնել եւ քննարկել արդարացի որոշումների կայացումը: Հաշվի առնելով ստեղծված իրավիճակը կոմունիստական կուսակցության պատգամավորական խմբակցությունը չի կարող մասնակցել նրա աշխատանքներին:

Կոմունիստներն այն բանից հետո, երբ մի խումբ պատգամավորներ ակնել են բռնության դիմել ընդդիմության խորհրդարանի նիստին ներկայացված պատգամավորների նկատմամբ, ի նշան բողոքի լքել են խորհրդարանի դահլիճը: Բ. Արարքցյանին ուղղված դիմումը ստորագրել են Սերգեյ Բադալյանը, Վլադիմիր Դարբինյանը, Գագիկ Թադեւոսյանը, Վազգեն Սաֆարյանն ու Խորեն Սարգսյանը:

Ձերբակալվել է երեք դաշնակցական

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ըստ հավաստի աղբյուրների, սեպտեմբերի 26-ին ձերբակալվել է Հայ Յեղափոխական Դաշնակցության Հայաստանի Գերագույն մարմնի (ԳՄ) քաղաքական ներկայացուցիչ Ռուբեն Հակոբյանը, ԳՄ-ի անդամ Գագիկ Մկրտչյանը, Երեւանի մարզային կազմակերպության ներկայացուցիչ Կիմ Բալայանը: ՀՅԴ Հայաստանի Գերագույն մարմնի մյուս անդամների մասին առայժմ տեղեկություններ չկան:

Վազգեն Մանուկյանը ընդհատակում

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ընդդիմադիր քաղաքական շրջանակներին մոտ կանգնած աղբյուրները վկայում են, որ ընդհատակ է անցել Ազգային ժողովրդավարական միության Ազգային ժողովի նախկին պատգամավոր, ՀՀ նախագահության թեկնածու Վազգեն Մանուկյանը: Ինչպես հաղորդեցին Գիտա-արդյունաբերական եւ քաղաքագիտական միության կենտրոնակայանում, «նախագահության թեկնածու Աշոտ Մանուչարյանը ստեղծված քաղաքական իրադրության ճնշման նպատակով դուրս եկավ երկրի տարբեր տարածաշրջաններ...»:

Տեր Հուսիկին պատանդ չեն վերցրել

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նոյյան Տապան գործակալությունը ընդդիմության կողմից սեպտեմբերի 25-ի ... հանրահավաքից հաղորդում ... այն մասին, թե ՀՀ ... Տեր Հուսիկ Լազարյանը պատանդ է վերցվել, ... Տեղի է ունեցել ... ինչի համար Նոյյան Տապան ... Տեր Հուսիկ Լազարյանից:

ՀԵՏԱՀԱՅԱՑ

Ամերիկացիները մեզանից լա՞վ գիտեն, թե Հայաստանում ինչ է տեղի ունենալու

ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ ԵՍԱՅԱՆ-ՏԵՐՅԱՆ

Սոթիկի 6-ի «Ազգում» մենք տպել էինք եւ այն ժամանակ չափազանց անհավատալի թվացող մի տեղեկություն էինք հայտնել: Սոթիկի 4-ի, թե 5-ի «Վաշինգտոն փոստ» թերթի վկայությամբ սոթիկի սկզբներին ԱՄՆ-ի կառավարությունը «Մարդասիրական աջակցության գծով անվտանգության» փաթեթը մի գծով էր հանձնել ՄԱԿ-ին, որում ... «թեժ կետերից» մեկը կարող է դառնալ «Վաշինգտոն փոստը» նշում էր, որ ... երկրից ... առաջացող ... իրավիճակների վրա է գրված:

ԱՄՆ-ի կառավարության ... 42 մի ... անվտանգության մի ... ազգային օգնության ցուցակներ: «Վաշինգտոն փոստում» ասված էր, որ ... Միացյալ ... կազմակերպությունների ու միջազգային ... կազմակերպությունները ... անվտանգության ... ծախսերի մասին:

Դեռ մի ամիս առաջ ... թե Հայաստանը կարող է «թեժ կետ» դառնալ. Այդպես չէ ... Հայաստանի ... «թեժ կետ» ... միջազգային ... օգնության ... գցու

ԱԶԳ ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

8 պատգամավորների զրկեցին անձեռնմխելիությունից

Սկիզբը էջ 1

ՀՀ ԱԺ-ում Պարույր Հայրիկյանը, դիմելով պատգամավորներին, մասնավորապես, նշեց, որ կատարվածը խելամտորեն անընդունելի է և խիստ դատապարտելի: Ըստ նրա, քննարկելուց առաջ ցանկալի կլիներ պարզել մեղադրվող պատգամավորներից յուրաքանչյուրի մասնակցության չափը: Նա հայտարարեց, որ ոչ ինքը անձնապես և ոչ որևիցե մեկը ԱԻՄ հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունից ԱԺ շենքի ճաղերից այն կողմ չի անցել:

«Մի քանի օր քննարկվում էր ինչպես անենք, որ ժողովրդին ակտիվ պահենք, իմ դիրքորոշումն այն էր, որ ակտիվ պահելու արհեստական անհրաժեշտություն չկար: Տարբեր դիրքորոշումներ կային: Ես Վազգեն Մանուկյանի հետ ռացիայի միջոցով կապվել եմ, իմացել եմ, որ հաշտության եզրեր է գտել Արարքցյանի հետ և իմ բարձրախոսով ասել եմ. «Ժողովուրդ, հաշտության եզրեր են գտել, հետ եկեք» և հետո ընդհանրապես չեմ մասնակցել: Ես այսօր հրավիրված մամլո ասուլիսում պաշտոնապես դուրս էի գալու այդ դաշինքից, որովհետև համաձայնությունը խախտել է Վ. Մանուկյանը: Վերջինս հրապարակավ հայտարարեց. «Ես ամեն ինչ վերցնում եմ իմ վրա»: Այդ պահին նա մեզ խաղից դուրս բերեց, դա խաղի կանոններին հակասում էր, որովհետև մեկի մտքով չանցնի, որ ես փորձում եմ ինչ-որ մեկի վրա գցել, դա 100 հազար մարդու դիմաց է ասվել», ասաց Պ. Հայրիկյանը:

Քննարկման ընթացքում հանդես եկավ պատգամավոր Վիգեն Խաչատրյանը («Հանրապետություն» խմբակցություն): Նա ասաց. «Ես գտնում եմ, որ դատախազությունը մեղավոր է, որովհետև մեկ ամիս, այդ թվում Պ. Հայրիկյանը այդպես կոչված հանրահավաքներում բացահայտ խուլիգանություն, օրինախախտումներ էր թույլ տալիս: Սահմանադրությանը, օրենքներին հակառակ կոչեր էր անում, և մեր դատախազությունը իր բարձրության վրա չէր: Երբ պետք է հաջորդ իսկ օրը նրանք նախազգուշացվեին, որ խուլիգան են, հանցագործության են գնում, և երբ հանցագործությունը տեղի ունենա, նրանք պետք է պատասխան տան: Արվեր դա, ինչպես նաև շատ այլ բաներ, շատ մարդիկ դրանցից հեռու կկանգնեին: Ես գտնում եմ, որ դատախազությունը վրիպել է, երբ ավելին չասաց: Հասարակությունը պետք է իմանար, որ նրանք խուլիգան են, ոչ թե քաղաքական գործիչ, և դա պետք է ասվեր դատախազության կողմից: Հիմա մենք այն մոլորված կամ կրքերը բորբոքված կամ տնտեսական ծանր իրավիճակից, որոնցում այստեղ նաև այդպիսինները կան, գազազած մարդիկ չենք, Պարույր Հայրիկյան, որ մեզ այստեղ հեքիաթներ պատմեք: Բա ո՞վ էր կոչ անում հանրահավաքում, որի տեսագրությունն եմ ես նայել, որ այնտեղ, ինչպես Դավիթ Վարդանյանն էր ասում, երբ մենք վճռական չլինենք, դուք ստիպեք, որ մենք վճռական լինենք և շարունակում, որ Քրիստոսն ասել է, որ մարդը մահկանացու է և կարելի է մահվան գնալ հանուն յուրայինների: Այդ ո՞վ էր այդ կոչերն անում, այդ ո՞վ էր այդ մարդկանց գրգռում և ո՞վ է ասել, որ այդ դեպքը երեկ է տեղի ունենալու, այդ ո՞վ էր գործող նախագահին հազար ու մի պիտակներ կպցնում, այդ ո՞վ էր երկրապահներին ասում, որ նա երկրապահ չէ, այլ խունտան պահող ջոկատ է: Բա ո՞նց էիք ուզում իրադարձությունները զարգանան: Ես գտնում եմ, որ մեր առջև ոչ թե [illegible] հանդես եկավ, մեր առջև հանդես եկավ մի մարդ, որը հիվանդ է, որի համար կարևորը ինքն է, որի համար այս ազգը գործիք է, և մենք պարտավոր ենք այդ մարդկանց բացատրել, որ մեր ժողովուրդը գործիք չի և այն մեթոդներով, որ էս մարդը գործի ինչ-որ պետության դեմ, չի հասկացել, որ իր երկրում է ապրում: Այս մարդու համար այս երկիրը օտար է, այս մարդու համար ժողովուրդը գործիք է: Ես ամաչում եմ, որ մեր ազգի մեջ էս տեսակ կա»:

Վերոհիշյալ ելույթին հետևեց գլխավոր դատախազ Ա. Գևորգյանի պատասխանը. «Դատախազությունը ամաչելու ոչինչ չունի: Մենք պաշտպանել ենք դեմոկրատական ընտրությունները և դուք գիտեք, թե այդ ընթացքում մեր միջամտությունը ինչ հետևանքներ կարող էր ունենալ: Իմացեք որտեղ ինչ եք խոսելու»:

Փորձեց բացատրություն տալ նաև Շավարշ Քոչարյանը. «Առաջինը, ես ուզում եմ նշել, որ ցավոք սրտի սա կրում է ձևական բնույթ, որովհետև Դավիթ Վարդանյանը ձերբակալվել է արդեն ժամը 04.00-ին, իսկ դուք նրան նոր եք զրկել պատգամավորական անձեռնմխելիությունից: Իր տանն է ձերբակալվել: Երկրորդը, ես ցավում եմ, որ այն կույր դիրքորոշումը ամեն գնով պահել իշխանությունը, որը դրսևորվեց, բերեց այդպիսի ցավալի դեպքերի, բռնությունների: Մեր նպատակն է եղել մինչև 1988 թ.-ից, պարոն Գևորգյան, որ մենք կառուցենք իրոք դեմոկրատական պետություն: Այն, ինչ որ եղավ, շատ վատ է, որ եղավ»:

Ելույթն ընդհատվեց մի քանի պատգամավորների կողմից նրան ֆիզիկական բռնության ենթարկելու պահանջով: Երբ նրան կարողացան ազատել հարձակվողներից, Շ. Քոչարյանը ավելացրեց. «Ես ոչ մի բան չունեմ ասելու, այն, ինչ որ կատարվեց, ապացույցն է նրա, թե որտեղից է գալիս բռնությունը»:

ՀՀ ԱԺ իր համաձայնությունը տվեց ՀՀ ԱԺ պատգամավորներ Արշակ Սադոյանին (ԱԺՄ խմբակցություն, կողմ՝ 135, դեմ՝ 2, ձեռնպահ՝ 1), Սեյրան Ավագյանին (ԱԺՄ խմբակցություն, կողմ՝ 145, դեմ՝ 4, ձեռնպահ՝ 4), Ռուբեն Հակոբյանին (կողմ՝ 145, դեմ՝ 5, ձեռնպահ՝ 3), Դավիթ Վարդանյանին (ԱԺՄ խմբակցություն, կողմ՝ 151, դեմ՝ 0, ձեռնպահ՝ 1), Պարույր Հայրիկյանին (ԱԻՄ խմբակցություն, կողմ՝ 149, դեմ՝ 0, ձեռնպահ՝ 7), Շավարշ Քոչարյանին (ԱԺՄ խմբակցություն, կողմ՝ 151, դեմ՝ 0, ձեռնպահ՝ 1), Վազգեն Մանուկյանին (ԱԺՄ խմբակցության ղեկավար, կողմ՝ 155, դեմ՝ 0, ձեռնպահ՝ 2, ՀՀ նախագահի թեկնածու Վ. Մանուկյանին քրեական պատասխանատվության ենթարկելու համար, ըստ օրենքի, անհրաժեշտ է նաև Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի համաձայնությունը), Ներսես Զեյնալվանդյանին (ԱԻՄ խմբակցություն) քրեական պատասխանատվության ենթարկելուն:

Քննարկմանը վերոհիշյալ 8 պատգամավորներից դահլիճում ներկա են եղել միայն 4-ը՝ Սեյրան Ավագյանը, Ռուբեն Հակոբյանը, Շավարշ Քոչարյանը և Պարույր Հայրիկյանը: Նրանց ներկայությունը գրգռում էր մյուս պատգամավորներին, որոնք տեղերից տարբեր որակավորումներ և գնահատականներ էին տալիս և անգամ փորձում ֆիզիկական ուժ գործադրել: Միակ պատգամավորը, որը չարդարացնելով տեղի ունեցածը, կոչ արեց իր գործընկերներին հնարավորություն ընձեռել նրանց լսելու, Արշավիր Սահակյանն էր («Բարեփոխումներ» պատգամավորական խումբ):

Դահլիճից իրավապահ մարմինների ուղեկցությամբ դուրս բերվեցին Սեյրան Ավագյանը, Ռուբեն Հակոբյանը, Շավարշ Քոչարյանը:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Հասարակությունը լիակատար տեղեկատվություն ստանալու իրավունք ունի

Սեպտեմբերի 25-ին, երբ Երևանում տեղի էին ունենում հայտնի իրադարձությունները, հայկական ռադիոն և հեռուստատեսությունը երկար ժամանակ զարմանալի լռություն էին պահպանում: Ռադիոյով անվերջ երաժշտություն էր հնչում, հեռուստատեսությամբ «Կարմիր բոլոր» կինոնկարն էին ցուցադրում: Ազգային ժողովի շենքի վրա հարձակման մասին անտեղյակները իմացան մասնավոր հեռուստատեսության ալիքից, երբ ամփոփության համաձայն, նույնիսկ մի քիչ ուշացումով, միացրին լուրերը: Եվ այսպես: Ռուսական հեռուստատեսությունը, վկայակոչելով Ֆրանս Պրես գործակալությանը, նշում էր, թե մի քանի հազար մարդ գրավել է Հայաստանի պառլամենտի շենքը:

Ողջ աշխարհն արդեն գիտեր կատարվածի մասին: Մոսկվան մեր պետության մայրաքաղաքի շեշտված նշումով կադրեր էր ցուցադրում, իսկ մեր պետական ամենամեծ զանգվածային լրատվության միջոցները, իբրև թե, աչքերն ու ականջները փակ, դեռ երկար լուռ էին: Հետո միայն եկավ ՆԳ նախարար Վանո Սիրադեղյանի հայտարարությունը, այնուհետև անընդհատ հեռուստադիտողին լարվածության մեջ պահելով խոստանում էին տալ հստակ բացատրություն, շարունակելով իրար հետևից կինոնկարներ ցուցադրել:

Վերջապես հեռարձակվեցին խոստացված կադրերը և տեսանք, թե ինչ մասշտաբներ են ընդունել անկարգությունները, ապա հարցազրույցները ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի և փոխնախագահ Արա Սահակյանի կարճառոտ հարցազրույցները արդեն հիվանդանոցից:

Կատարվածն, իհարկե, դեռ իր գնահատականին կարժանանա, այսօր իմ խոսքն այդ մասին չէ: Ես ուզում եմ ուշադրություն հրավիրել հայկական ռադիոյի և հեռուստատեսության ոչ օպերատիվ աշխատանքի, ժողովրդին անհրաժեշտ տեղեկատվություն հաղորդելու իրենց պարտավորությունը չկատարելու համար: Սա կարող է վկայել ոչ միայն նրանց մասնագիտական պատրաստվածության պակասի, ինչպես նաև տեխնիկական միջոցների անբավարարության, այլև իրենց վճիռներ ընդունելու անընդունակության, ռադիոյում և հեռուստատեսությունում գրաքննության առկայության մասին:

Մի այլ դիտողություն ևս: Մի քանի օր առաջ Երևանում բազմահազարանոց հավաքներ էին տեղի ունենում, որ ընդդիմությունը վիճարկում էր նախագահական ընտրությունների արդյունքները, պահանջում ռադիո և հեռուստաեթեր իրավիճակը իր տեսակետները հայտնելու համար: Որքանով ճիշտ և որքանով սխալ էին նրանց պահանջները, հեռուստատեսության և ռադիոյի որոշելու բանը չէր: Սակայն հեռուստատեսությունն ու ռադիոն պարտավոր էին բազմակողմանի տեղյակ պահել հասարակությանը և այդ հանրահավաքների, և այնտեղ հնչած պահանջների մասին: Մինչդեռ նշված հանրահավաքները, դրա փոխարեն, կամ կոծկվում էին, կամ ներկայացվում էին ծուռ հայելում, իսկ Ազգային Ժողովում կամ խախտվում էին ընդդիմության անմիջական մասնակցությամբ ռեպորտաժները: Սա անխուսափելի «գծված» տեղեկատվություն էր, որն իր հերթին յուրովի էր լցնում օրեցօր շիկացող կրքերը, բանձրացնում հասարակական մթնոլորտի լարվածությունը:

Միայն խոսք բաց հասարակությունը կարող է երաշխավորված լինել անցանկալի բախումներից, միայն տեղեկատվության լիակատար ազատությունը կարող է կանխել զանազան սենսացիաների տարածումը, կանխարգելել դրանց հավասարակշռումը և ասեկոսեների բխումը, «աստված եմ» անում իրենց բնածին գործառույթների ազդեցությունը:

Եվ ամենակարևորը: Մինչև հասարակությունը լիակատար, համապատասխան, ամենայն անաչառությամբ տրված տեղեկություններ չստանա, որ նախագահական ընտրությունների արդյունքների կեղծման մասին մեղադրանքները հիմնավորված չեն կամ արժանահավատ խախտումներ խոսում են ընդունելի վերջնական արդյունքների վրա անդրադարձ չի վերականգնվի: Անկարգությունները կարելի է և պետք է կանխել, խաղաղություն անդորրին ամենամեծ սպառնալիք պատժել: Սակայն ներկա իրավիճակից դժգոհներին վախեցնելով ու լռեցնելով մենք ոչինչ չենք հասնի, եթե չվերականգնենք հավասար և չտրվեն ամենաանկեղծ կասկածները իշխանությունների հանդեպ:

Եվ վերջինը: Սեպտեմբերի 25-ի իրադարձությունները շատ ծանր ազդեցություն են գործելու մեր պետության միջազգային հեղինակության վրա: Մինչև համապատասխան հանրապետությունը լիովին չհանգստացի, ու Հայաստանում հաղթանակել է արդարությունը, ու Հայաստանի իշխանությունները ոչ թե կպաշտպանեն, ոչ թե բանի առժեք են վերածվում իրավունքը, այլ վայելում են իրենց ժողովրդի մեծամասնության անբռնազբոս վստահությունը, չի հաջողվի մեր երկրի ներքին քաղաքական կայունությունը այդքանով լիովին բոլոր անցանկալի հետևանքներից:

[illegible]

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 6 տարի
Հիմնադիր և հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի խմբագրական խորհուրդ
Երևան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորում
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia 375010

Նոր ընտրված նախագահը լիազորություններն ստանձնում է ընտրություններից 50 օր հետո

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Արմենպրեսի թղթակցի խնդրանքով պարզաբանելով նոր ընտրված նախագահի լիազորությունների ստանձման կարգը, ԱԺ իրավաբանական ծառայության ղեկավար Վլադիմիր Նազարյանը նշեց, որ ՀՀ Սահմանադրությամբ հստակորեն սահմանված են դրա կատարման մեխանիզմներն ու կանոնները:

ՀՀ գործող նախագահն իր լիազորությունները ստանձնել է 1991 թ. նոյեմբերի 11-ին, հինգ տարի ժամկետով: ՀՀ Սահմանադրության 51-րդ հոդվածի, ինչպես նաև ՀՀ նախագահի ընտրությունների մասին օրենքի 36-րդ հոդվածի համաձայն, հերթական ընտրությունն անցկացվեց հանրապետության նախագահի լիազորությունների ավարտից 50 օր առաջ՝ սեպտեմբերի 22-ին: Այսպիսով, ընտրված նախագահն իր պարտականությունները պետք է ստանձնի ընտրություններից 50 օր հետո: Այդ ժամկետը ոչ մի կապ չունի ընտրությունների արդյունքների վերաբերյալ ԿԸՀ-ի պաշտոնական տվյալների հրապարակման ամսաթվի հետ: Դա մի սկզբունք է, որի ժամկետները կապված տեխնիկական հագեցվածության հետ, տարիների ընթացքում կարող են փոփոխություններ կրել:

Հանրապետության նախագահը պաշտոնը ստանձնում է Ազգային ժողովի հատուկ նիստում ժողովրդին տրված երդմամբ: Որոշ երկրներում գոյություն ունի երդման սահմանված տեքստ, բայց գտնելով, որ նախագահին չի կարելի երդման տեքստ պարտադրել, մեզ մոտ դա թողնված է նախագահին:

Ընտրություններից հետո օրենքը նախագահին կառավարման ապարատում ոչ մի պարտադիր փոփոխություն կատարել չի թելադրում: Նա նոր վարչապետ, նոր կառավարություն նշանակելու պարտավորություն չունի: Քանի որ գործող կառավարությունն ունի ԱԺ-ի վստահության քվեն: Ընդհանրապես նախագահը ցանկացած պահին կարող է նոր վարչապետ նշանակել և այդ որոշումը ունի կառավարության հետ: Այլ բան է ԱԺ-ի ընտրությունը, որի դեպքում կառավարությունն անհրաժեշտ է ստանա նոր խորհրդարանի վստահության քվեն:

Ընտրությունների արդյունքների հետ կապված վեճերը լուծում է Սահմանադրական դատարանը, բեկանումների դիմումների համաձայն: ՍԴ-ն ընդունում է որոշումներ և եզրակացություններ դիմում ստանալուց ոչ ուշ, քան 30 օրվա ընթացքում: Այսպիսով, մինչև նոր ընտրված նախագահի լիազորությունների ստանձնումը, պարզված կլինեն նաև վիճահարույց հարցերը:

ԱԶԳ

հայ կյանք

ՍՓՅՈՒՌՔ

Բելառուսի հայկական համայնքը ինքնահաստատման ճանապարհին է

Բելառուսում հայերն սկսել են բնակվել 17-18-րդ դարերից, հիմնականում երկրի արեւմտյան մասում (Բրեստի, Պոլոցկի, Գրոդնոյի շրջաններ): Վերջին 4 տարում հասկանալի պատճառով այդ թիվը նկատելիորեն աճել է եւ այժմ, ըստ պաշտոնական տվյալների, Բելառուսում բնակվում են մոտ 30 հազար հայեր: 1992-ից Մինսկում գործում է «Հայաստան» ազգային համայնքը, որ ստեղծվել է Բելառուսում Հայաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Սուրեն Կոստանյանի անմիջական մասնակցությամբ: Օգտվելով Բելառուսում գտնվելու պատեհությունից, պրն Կոստանյանին խնդրեցինք պատմել Մինսկի հայկական համայնքի գործունեության, ծրագրերի եւ խնդիրների մասին (համայնքի վարչության նախագահ Գեորգի Եղիազարյանը բացակայում էր քաղաքից):

Համայնքը սերտ կապի մեջ է դեսպանատան հետ, առաջ որն Կոստանդյանը: Քանի որ հանրապետության բոլոր 6 մարզերում Հայաստանից ներգաղթի մեծամ կա, նախատեսում ենք համայնքի կազմակերպական կառույցը տարածել հանրապետությամբ մեկ: Այդ նպատակով առ խոսում ենք համայնքում ներգրավել հասարակության մեջ ուրույն կշիռ ունեցող, ճանաչված մարդկանց, որոնց շուրջ կարող է կենտրոնանալ հայությունը: Կոտոր ենք ստեղծում դասախոսների, բժիշկների, մշակույթի գործիչների հետ: Այդ նպատակով ինչ բազմիցս այցելել եմ Մոգիլյով, Գոմել, Վիտեբսկ: Դժվարություններ, անշուշտ, կան. այստեղ սփյուռքը նոր է, ձեւավորվում եւ կազմված է տարբեր խավերի ներկայացուցիչներից, որոնց համախմբելու համար որոշակի ժամանակ է պահանջվում: Մեր տվյալներով, Բելառուսի յուրաքանչյուր մարզում 100-120 հայ ընտանիք կա: Մի ընտանիք «բնավորվում է» իր հեռավոր [illegible] ու բարեկամներին: Վերաբնակեցման այս գործընթացում մեզ անհանգստացնող մի հանգամանք կա. քանի որ մյուս մարզերում աշխատանքի տեղավորելու համար գումար է պետք, ներգաղթածների զգալի մասը տեղավորված է չեռնոբիլյան աղետից տուժած աղտոտված տարածքներում Մոգիլյովի եւ Գոմելի մարզերում: Մինչդեռ այդ մարզերում ռադիացիոն իրավիճակը խիստ մտահոգիչ է: Մենք հնարավորին չափ աշխատում ենք բացատրել մարդկանց նման վերաբնակեցման «անհեռանկարային» վտանգը, հնարավորության սահմաններում օգնում տեղափոխվել անվտանգ գոտիներ, եւ առաջիկայում էլ կշարունակենք այդ ուղղությամբ աշխատել:

Համայնքի գործունեության առաջին ներքին ընդգրկում է մշակութային միջոցառումներ: Ամեն տարի միասին նշում ենք ամանորյա տոնակատարությունը, Հայաստանի անկախության օրը: Ապրիլի 24-ին, անշուշտ, նշում ենք ցեղասպանության օրը զինվորական գերեզմանոցում կանգնեցված խաչքարի մոտ: Հայկական համայնքի անդամներն ակտիվորեն մասնակցում են Բելառուսում անցկացվող տարբեր փառատոների: Մասնավորապես, մեր 2 երիտասարդներ հրաշալի ներկայացան այս տարի Մինսկում տեղի ունեցած ազգային փոքրամասնությունների միջազգային փառատոնում արժանանալով դափնեկրի կոչման. 5 մասնակիցներ շահեցին մրցանակային տեղեր: Երիտասարդ դիրիժոր Էդուարդ Համբարձումյանը Բրյանսկից (ղեկավարում է մարզի սիմֆոնիկ նվագախումբը) մեծ համբավ ունի երկրում, հաճախ հրավիրվում է աշխատելու Բելառուսի պետական ակադեմիական նվագախմբի հետ եւ չի բացառվում, որ առանձին նվագախմբի ղեկավարի պաշտոնը [illegible]: Կազմակերպել ենք հայ նկարիչներ Լեւոն Պապիկյանի եւ Գրիգոր Պանինյանի անհատական ցուցահանդեսները, որ լավ ընդունելություն են գտել եւ լայնորեն լուսաբանվել տեղի մամուլում:

1992-95 թթ. Մինսկում գործում էր կիրակնօրյա հայկական դպրոց, որ ժամանակավորապես դադարեցրել է իր գործունեությունը մանկավարժական կադրերի բացակայության պատճառով: Մտադիր ենք կրթամշակութային կենտրոն բացել մոտակա ամիսներին: Այս հարցում ֆինանսական դժվարությունների հետ ուրիշ խնդիր չունենք: Քաղաքապետարանը մասնակի դրամաշնորհով պատրաստ է տարածք տրամադրել քաղաքի կենտրոնում, սակայն նյութական դժվարությունների պատճառով խնդիրը լուծում չի ստանում: Այստեղ ուրիշ կարող է լինել գործարարների, առեւտրականների աջակցությունը: Կարծում եմ, համագործակցություն պետք է, դրանորի նաեւ Հայաստանի կառավարությունը: Քանի որ ծրագրում ենք նաեւ հայկական եկեղեցի կառուցել Մինսկում (ի՞նչը կարող է ավելի միավորել հայերին), պետք է առխոսենք ստանալ նաեւ Մայր աթոռ Էջմիածնի օժանդակությունը:

Մի խոսքով, ծրագրեր շատ են, սակայն ժամանակ եւ համբերություն է պետք դրանք իրագործելու համար:

Հայկական համայնքի եւ դեսպանության մեր գլխավոր խնդիրներից ենք համարում հայ-բելառուսական կապերի վերականգնմանը նպաստելը: Տնտեսական ոլորտում այդ կապերը բավական սերտ էին մինչեւ 1991 թ., երբ դեռ գործում էին խորհրդային շրջանում ստեղծված կապերը (այն ժամանակ Բելառուսը թիվ 3 գործընկերն էր Ռուսաստանից եւ Ուկրաինայից հետո): Տնտեսական շրջափակումը խիստ բացասաբար ազդեց մեր արտադրանքի որակի վրա, ու նաեւ տարանցման դժվարությունների պատճառով, Հայաստանն արագորեն զրկվեց իր շուկաներից, այդ թվում Բելառուսում: Մեծ թվով ապրանքներ (էլեկտրոնիկա, կոնդենսատորներ, էլեկտրաշարժիչներ, ճշգրիտ չափման սարքեր եւ այլն), որ նախկինում ներմուծվում էին Հայաստանից, այսօր Բելառուսը ձեռք է բերում արտասահմանից: Մեր խնդիրն է վերականգնել հին առեւտրական կապերը, գտնել նոր ապրանքներ: Այնպես որ, առջեւում շատ աշխատանք կա:

ՍՈՆԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՄԱՐՏՈՒՆԻ

Բուժտեխնիկայի պակասը խոչընդոտում է նորմալ սպասարկմանը

Սամվել Ղազարյանը Մարտունու կենտրոնական հիվանդանոցի գլխավոր բժիշկն է: Արդեն տասնյոթ տարի աշխատում է առողջապահության ոլորտում: Աշխատանքային գործունեությունը սկսել է Վարդենիսի տեղամասային բաժանմունքից: Մասնագիտությամբ մանկաբույժ է: Չնայած դժվարություններին, հաճույքով է աշխատում երեխաների հետ: Մարտունիում բուժսպասարկման մակարդակի, հիվանդանոցի ներկայիս պայմանների ու բնակչության առողջական վիճակի մասին է պատմում բժիշկ-մանկաբույժը:

Մարտունու կենտրոնական հիվանդանոցը, կարելի է ասել, ծանր վիճակում է: Վերանորոգման անհրաժեշտություն է զգացվում, բուժտեխնիկայի պակասը խոչընդոտում է նորմալ սպասարկմանը (բուժտեխնիկայով բավարար քանակությամբ հագեցված են միայն ռենտգեն կաբինետը եւ լաբորատորիան): Շատ դեպքերում հիվանդության կանխարգելման նպատակով հիվանդին ախտորոշած Երեւան ենք ուղարկում: Կինիկը կարող է ստեղծվել միայն ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից ֆինանսական միջոցներ հատկացնելու դեպքում:

Ունենք թերապեւտիկ, գինեկոլոգիական, վիրաբուժական, մանկական, նյարդաբանական, սրտ-վարակիչ եւ այլ բաժանմունքներ, որոնք համալրված են համապատասխան մասնագետներով: Հիմնական ծանրաբեռնվածությունը բաժին է ընկնում գինեկոլոգիական եւ վիրաբուժական բաժանմունքներին: Շրջանում գործում են տասնմեկ ամբուլատորիա, հինգ մանկաբարձական կետեր: Արդեն մի քանի ամիս է, ինչ սկսել է աշխատել շտապ օգնության կայանը: Երկար ժամանակ գյուղերի հետ հեռախոսային կապ չկար, սակայն վերջին շրջանում եւ տրանսպորտային, եւ հեռախոսային կապը աստիճանաբար վերականգնվում է: Հումանիտար օգնությունների շնորհիվ դեղորայքի պակաս չունենք:

Ընթացիկ տարում նվազել են ծննդաբերությունների բարդությունները, եւ դրան զուգահեռ մայրական ու մանկական մահացությունների թիվը զգալիորեն նվազել է (եղել է մայրական մահացության մեկ դեպք): Սակայն, ցավով պետք է նշել, որ զգալիորեն նվազել է ծնունդների թիվը, մինչդեռ հանրապետության մակարդակով Մարտունու շրջանում ծնելիությունը միշտ էլ բարձր տոկոս է կազմել:

Կանխարգելիչ միջոցառումները ժամանակին չկատարելու պատճառով այս տարի (հատկապես գյուղական բնակչության մեջ) ծանր կարմրուկի դեպքեր են արձանագրվել: Ավելացել է բրուցելյոզով հիվանդների թիվը, կան տուբերկուլյոզով վարակման դեպքեր:

ՆՈՒՆԵ ՍԻՄՈՆՅԱՆ
ՏԱԹԵՎԻԿ ԼԱԶՐՅԱՆ

ՏԵՍԱԿԵՏ

Սահմանի միակողմանի բացումը լա՞վ է

Թուրք գործարարներից ոմանք փող աշխատելու շատ հարմար ձեւ են գտել: Հայաստանի կառավարության բարյացակամ մոտեցման հետեւանքով, նույնիսկ շարունակվող շրջափակման պայմաններում նրանք օգտվում են կազմակերպելով թուրքական ապրանքների տեղափոխումը Հայաստանի վրայով դեպի Ադրբեջան եւ Կենտրոնական Ասիայի երկրներ: Այդ գործարարները վերջերս դիմել են թուրքական կառավարությանը պահանջելով, որ այն միակողմանիորեն բացի սահմանները, այսինքն թույլ տա պաշտոնապես ապրանքների տեղափոխումը Թուրքիայից Հայաստան եւ այնուհետեւ այլ երկրներ, միաժամանակ շարունակելով շրջափակումը հակառակ ուղղությամբ, այսինքն Հայաստանից Թուրքիա:

Այս անարդար պահանջը այժմ քննարկվում է Թուրքիայի կառավարության կողմից: Հայաստանի կառավարության մեծահոգի վերաբերմունքը, որը շատ նպաստավոր է Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի համար, հիմնված է այն դիրքորոշման վրա, որ Հայաստանը դեմ է բոլոր տեսակի շրջափակումների: Դատապարտելով շրջափակումը ընդհանրապես, Հայաստանը չի կարող ինքը շրջափակման ենթարկել ուրիշներին:

Սակայն մեզ համար մտահոգիչ է այն, որ Թուրքիան կօգտվի այս հնարավորությունից եւ կպահի իր առեւտրական կապերը Հայաստանի սահմանների վրայով, առանց թույլ տալու հակառակ ուղղությամբ առեւտուր: Զարմանալի է, ի՞նչ են անելու Հայաստանի իշխանությունները, երբ թուրքերն այդ հարցին տան պաշտոնական ընթացք: Նրանք այն կարող են ընդունել առանց նախապայմանների, այդպիսով ազերիներին եւ թուրքերին դնելով շատ նուրբ փոխզիջումային կացության առաջ: Եթե թուրքերի կողմից նույնանման քայլեր չկատարվեն, Հայաստանն այդ դեպքում իր ձեռքում կունենա մի [illegible], որով կարող է սպառնալ արգելելու թուրքական ապրանքների տեղափոխումն իր տարածքով մինչեւ Թուրքիան վերացնի շրջափակումը: Սա, ինչ խոսք, քայքայիչ ազդեցություն կունենա միայն այդ արդեն հաստատված թուրքական առեւտրականների վրա:

Կամ էլ Հայաստանը կարող է թույլ տալ այս միակողմանի առեւտուրը՝ շարունակաբար ավելացնելով ներմուծման գները մինչեւ այն աստիճան, որ թուրքերը կամ դադարեցնեն իրենց ապրանքների տեղափոխումը մեր տարածքներով, կամ էլ հրաժարվեն շրջափակումից:

ՀԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ,
«Կալիֆոռնիա կուրիեր»,
19 սեպտեմբեր

Սյունյաց առաջնորդարանի աշխատանքները Վայոց ձորում

Վերջին տարիներին Վայոց ձորի մարզում կառուցված բազմաթիվ շինությունների կողքին հարկ է նշել Սյունյաց թեմի առաջնորդ Աբրահամ վարդապետ Մկրտչյանի նախաձեռնությամբ անհատ բարերարների եւ Հայաստանի օգնության ֆոնդի (ՀՕՖ) զարգացման ծրագրերի շրջանակներում իրականացվող շինարարական աշխատանքները: Ասվածի վկայություններն են Նորավանք-Ռինդ ջրատարը, Վայոց ձորի գողտրիկ անկյուններից մեկում՝ Եղեգիս հովտում բազմած նախկինում «Անահիտ», այժմ արդեն «Միրանույշ» ճամբարի շինարարական աշխատանքները, ինչպես նաեւ Եղեգնաձոր քաղաքում թեմի հովանավորությամբ գործող բարեգործական ճաշարանը՝ ծերերի, թոշակառուների համար:

Մի քանի տարուց ավել է, ինչ Ռինդ գյուղը ջրի «սովի» է մատնված, որի պատճառով հեշտ չէ նոսրանում է բնակչությունը՝ դատարկ թողնելով պտղատու այգիները: Եւ ահա վերջերս ավարտվեց 14 կմ 200 մ երկարությամբ Նորավանք-Ռինդ ջրատարի կառուցումը, որի համար ներդրվել էր 100 հազ. ամերիկյան դոլար: Ջրատարը հնարավորություն կտա ոռոգել 200 հա հողատարածք:

Իսկ ի՞նչ աշխատանքներ են կատարվում «Միրանույշ» ճամբարում: 1994-ին նախկին պիոներական ճամբարը փոխանցվեց Սյունյաց թեմին: Շինարարական աշխատանքները հովանավորում է ամերիկաբնակ հայուհի, շինարար Անուշ Մաթեւոսյանը: Նրա առաջարկությամբ էլ ճամբարը անվանակոչվեց վաղամեռիկ քրոջ՝ Միրանույշ Մաթեւոսյանի անունով:

Վերանորոգումը սկսվել է ննջարանային մասնաշենքից, ուր 6 սենյակը փոխարինվել է 9-ով: Ընդ որում յուրաքանչյուր սենյակ կահավորված է ամենայն բծախնդրությամբ:

1995-ից սկսվել է 200 տեղանոց ճաշարանով ննջարանային նոր մասնաշենքի շինարարությունը: I հարկում ՀՕՖ-ի օժանդակությամբ նախատեսված է բացել ատամնաբուժական կլինիկա՝ ճամբարի եւ մոտակա գյուղերի մինչեւ 17 տարեկան երեխաներին անվճար սպասարկելու նպատակով, ուր հերթափոխով կաշխատեն Ամերիկայից ժամանած բժիշկները: Համալիրի շինարարությունը կավարտվի այս տարի աշնանը:

Դեռեւս ճամբարի շինարարական աշխատանքները ավարտին չեն մոտեցել, բայց ամռան շոգ ամիսներին 25 օրը մեկ հերթափոխով այստեղ հանգստանալու էին գալիս Գորիսի, Սիսիանի, ապա նաեւ Եղեգնաձորի, Վայքի, Ջերմուկի եւ Կապանի զոհված ազատամարտիկների երեխաները:

Սակայն սա դեռ բոլորը չէ: Նախատեսվում է նաեւ Սյունյաց թեմի հովանու ներքո կառուցել դպրոց, 280 աշակերտի համար ճաշարանային համալիր, հիդրոէլեկտրակայան՝ ճամբարի կարիքները հոգալու համար:

Ճամբարի շինարարությունը շարունակվում է, իսկ Սյունյաց թեմի առաջնորդ Աբրահամ վարդապետ Մկրտչյանը հանդես է գալիս բարեգործական նոր նախաձեռնություններով:

Մոտ ժամանակներս նախատեսվում է սկսել նախկինում 23 մ 70 սմ բարձրություն ունեցող Նորավանքի Սուրբ Աստվածածին եկեղեցու վերանորոգման աշխատանքները:

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ

Եթե կանգառը ստեղծվել էր, ուրեմն անհրաժեշտություն կա

Խոսքը վերաբերում է «Կիեւ» զբոսայգու հարեւանությամբ վերջին տարիներին ստեղծված կանգառին, մի հանգուցակետ, որը միացնում էր Կայան, Կիեւյան եւ Բարեկամություն փողոցները եւ անմիջապես մետրոյի ստորգետնյա անցումին կից էր: Շրջակայքի բնակիչները եւ ԵրՄՄԳԻ աշխատակիցները, որոնք օգտվում են «Մերգելյանի» շուկայից, որով մի քանի տասնյակ քայլ իջնելով հասնում էին այդ մոտակա կանգառը: Մի քանի անգամ փակվեց եւ բացվեց այդ կանգառը: Վերջերս կրկին քաղաքային ոստիկանները արգելեցին այդտեղի կանգառը քաղաքային տրանսպորտին: Շուկայից ծանրաբեռնված պայուսակներով իջնող քաղաքացիները վրդովված բարձրանում էին Կայան փողոցն ի վեր, հուսալով, որ այնտեղ տրանսպորտը կկանգնի: Մի տարեց կին զայրացած ասաց ոստիկանին. «Ինչո՞ւ եք մարդկանց տանջում, ծանր պայուսակներով շուկայից իջել եմ եւ ստիպված պետք է քայլեմ մինչեւ մյուս կանգառը»: Ոստիկանը շփոթահար [illegible]: Կայան փողոցը խիստ հսկողության տակ վերցրած եւ տրանսպորտի կանգնելը արգելող ոստիկանների մյուս խումբն մոտ էր: Իմ հարցին, թե ինչու են այստեղ խառնաշփոթ ստեղծել, նա պատասխանեց. «Վերադասի հրաման է, մենք պարտավոր ենք ենթարկվել եւ արգելել»:

Շարքային ոստիկանը գուցե ճիշտ էր ասում, սակայն վերադասը պիտի հաշվի առնի նաեւ այն, ինչ հարմար է եւ քաղաքացիներին, եւ քաղաքային տրանսպորտին:

Գոնե նման չնչին հարցեր լուծելիս պետք է սիրաշահել մարդկանց:

Է. ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

ԱԶԳ

ազգային

Քաղաքացիական հասարակության առաջացումն եւ զարգացումն է իշխանության հետ մրցակցությամբ, որոնց անհատները կապված են միմյանց հետ եւ գտնվում են անընդհատ փոխազդեցության մեջ: Հայաստանում արդեն ավարտված է իշխանության դեմոկրատական ձեւի կայացման գործընթացը եւ ներառված է քաղաքացիական հասարակության հայկական ձեւի գոյությունը: Վերջինի կայացման անհրաժեշտ բաղադրիչների ձեւավորումը մեծապես պայմանավորված է վերը նշված գործընթացներում հասարակական կազմակերպությունների ներգրավման չափով:

...ների եւ գործարարների միությունը, օրինակ, իր անդամների շահերն արտահայտելով ու պաշտպանելով հանդերձ վարում է խրախուսելով Հայաստանի համար անհրաժեշտ արտաքին ոչ կառավարական ներդրումներ: Նմանատիպ խնդիրներ են լուծում նաեւ գյուղացիական-ֆերմերական եւ արդյունաբերական գործարարների իրար հետ կապող միությունները:

Երեք վերը նշված միությունները որոշակի առումով նորույթ են մեզ համար, մշակութային ժամանցային կամ միավորումները (նկարիչների, գրողների, բանաստեղծների, գործիչների, գեղանկարիչների եւ այլն) արդեն վաղուց կայացած ինստիտուտներ են: Նրանց վերջին շրջանի վերաբերյալ երիտասարդության Եվրախորհրդի նմանատիպ կառույցների միությունում: Այս միավորումները նույնպես տարբերվում են մեր բնակչությունից իրենց ինքնուրույնության ընդգծված ձգտումով: Ընդհանուր առմամբ, երիտասարդական կազմակերպությունների դերը քաղաքացիական հասարակության կայացման գործում շատ մեծ է: Այսօր երիտասարդական միջավայրում պետք է սկսել ձեւավորել եւ ստեղծել վաղվա հայկական քաղաքացիական հասարակության հիմքերը, որի իրականացումը կապված է այս սերնդի հասունացման հետ:

Այս առումով դրական կարելի է նշել յուրաքանչյուր նաեւ կանանց կազմակերպությունները, որոնց ազդեցիկ...

Քաղաքացիական հասարակությունը եւ հասարակական կազմակերպությունները Հայաստանում

Որոշակի դեմոկրատական դաշտի կենսունակ քաղաքական ծաղկման, անհրաժեշտ է քաղաքացիների քաղաքական ակտիվության եւ իրազեկության որոշակի մակարդակ: Այս խնդիրը հատկապես արդիական է նոր ռեժիմների իշխանություններում, որտեղ մարդիկ նոր-նոր են սկսում վստահել ինքնակառավարման ձեւերին:

Ընդհանուր առմամբ, ենթադրվում է, որ քաղաքացիները պետք է ձգտեն այն ամենի խորը ընկալմանը, բարօրությունը, որի մասին են. ընտանիքի բարօրություն, համայնքի բարօրություն, հասարակական շահեր, մասնակի դասի, երկրի, ժողովրդի շահեր եւ այլն: Այդպիսով գոյանում են քաղաքական ինստիտուտներ, որոնք սովորաբար ձեւ են բերում կազմակերպության կարգավիճակ:

Հասարակական զարգացման ընթացքում առաջացող խնդիրները հնարավորություն իրենց լուծումն են ստանում քաղաքացիական ինստիտուտների տեղ գտնում նաեւ հասարակական կազմակերպությունների (ՀԿ) միջամտությամբ: Այս գործընթացն էլ, իր հերթին, բարձրացնում է դրանց դերը, մեծացնում է չափերը եւ ուժը, ինչպես նաեւ խստությունը: Դրա հետեւանքով էլ քաղաքական ինստիտուտները կարեւոր տեղ են գրավում հասարակական-քաղաքական գործընթացներում, առաջանում է ամուր ինստիտուցիոնալ դեմոկրատիա: Այսպիսով, ժամանակակից հասարակության գործունեության մեջ քաղաքացիական ինստիտուտները գտնվում են փոխադարձության եւ կոնցենտրացիայի կատարյալ մակարդակում: Նրանք արտահայտում են տարբեր խմբերի, դասերի, խավերի ձեւով կազմակերպված հասարակությունից անկախ միջնորդ դերի ոլորտային կառույցներ: Այս միջանկյալ ինստիտուցիոնալ մակարդակը մեծ ազդեցություն է թողնում հասարակության կառավարման վրա: Այս առումով անհրաժեշտ է նշել, որ մեզանում առկա չսահմանափակված դեմոկրատիան բնութագրվում է գոյություն ունեցող քաղաքացիական ինստիտուտների բազմությամբ, իսկ դրանց որակի գործունեության ոլորտներում ակտիվորեն գործում են կլաններ:

Հասարակական կազմակերպությունների բնական ուժը եւ հասարակական նորագույն խնդիրները օբյեկտիվորեն կանխորոշում էին ՀԿ-ների «խոշորացման» փուլը: Այս փուլում են գտնվում հայաստանյան տարբեր ուղղվածության հասարակական շարժումներ: «Խոշորացումները» միտված են հասարակական խմբերի եւ խավերի գիտակցության ձեւավորմանը: Դրանք նաեւ ձգտում են իրականացնել քաղաքացիական ինստիտուտի գործառույթը, որն ակտիվ կյանքի մեջ է իշխանության հետ, սակայն նաեւ գործընկեր է: Արդյունքում ակտիվացումները կարելի է դասել միայն որպես խնդիրների համապատասխանեցում առկա պայմաններին: Խոսելով «խոշորացումների» մասին, չպետք է մոռանալ, որ դրանցից յուրաքանչյուր իր տեսակի մեջ միակը չէ, գոյություն ունեն բազմաթիվ եւ տեսակային, եւ գաղափարական, եւ այլ տիպի միություններ: Այս երեւույթը չի կարող լինել ոչ դրական, ոչ էլ բացասական, այլ բնական է եւ արտահայտում է հասարակության զարգացման աստիճանը, կառուցվածքային բարդությունը:

Մշակութային միությունների օրինակով, մեր կարծիքով, վերանորոգ պետք է արժեն նաեւ հայաստանյան արհմիությունները, որոնց գոյությունը այսօր ընդամենը «ավանդական» է: Այնինչ, այս ինստիտուտների բազմակարծությունը զգացվում է եւ, օրինակ, սնանկացման գործընթացում նրանց խաղացած դերը, ելնելով բանվորների եւ գյուղացիների շահերից, կարող էր բարերար լինել: Առավել այսօր ժամանակակից (ոլորտային) արհմիություններին է, որոնց ձեւավորումը, սակայն, բավական լուրջ եւ երկարատեւ պրոցես է: Այս առումով ներկա է մեկ գիտություն. վերը նշված արդյունաբերողների եւ այլ տիպի «խոշորացումներ» սկսվեցին ՀՀ նախագահի հայտնի ճառից հետո, երբ կարեւորվեց դրանց դերը «աջ» ուժերի միավորման գործում: Կարծում ենք, որ «ձախ» ուժերի ձեւավորման գործընթացում իրենց խաղացած դերն ունեն նաեւ արհմիությունները եւ նրանց կրավորական վիճակը բավական մտահոգիչ է:

Հզոր, «խոշորացված» քաղաքացիական ինստիտուտների շարքում մեզ մոտ պակասում են քաղաքացիական իրավունքներով զբաղվող իրավապաշտպան կազմակերպություններ: Սպառողների միություններին եւ բնապահպանական միություններին էլ կարելի է վերագրել նմանատիպ խնդիրներ, սակայն նման շարժումների հզորացման համար, կարծում ենք, անհրաժեշտ է հասարակական գիտակցության որոշակի մակարդակ, որը մեզանում բացակայում է:

Հասարակական զարգացման օրինաչափություններն իրենց առաջին արձագանքը միշտ, որպես կանոն, գտնում են երիտասարդ սերնդի մակարդակում, եւ պատահական չէ, որ «խոշորացումները» երիտասարդական միջավայրում արձանագրվեցին դեռեւս 1995 թ. ի սեպտեմբերին Հայաստանի երիտասարդական կազմակերպությունների (ՀԵԿՀ) ստեղծմամբ: Այս տարի կայացավ երիտասարդական երկրորդ «խոշորացումը» Հայաստանի երիտասարդության ազգային խորհուրդը (ՀԵԱԽ), որն ի թիվս այլ խնդիրների, կոչված է նաեւ ներկայացնելու Հայաստանի երիտասարդությունը, ընդգծում է հասարակության առաջադիմությունը:

Որոշակի «խոշորացումներ» չեն վում միայն ճիշտ որոշել, պետք է նշել, որ կան բազմաթիվ հասարակական կազմակերպություններ, որոնց դրսեւորման ոլորտը նեղ է եւ կի անհատ են: Օրինակ, հիմնադրամների միջոցով լուծումներ են փնտրվում տարբեր բնույթի եւ ոլորտի խնդիրների համար՝ սոցիալական, կրթական եւ նախաձեռնականից մինչեւ համազգային կարեւորություն ունեցող հարցերին վերաբերող: Եվ անհրաժեշտ պատճառ չէ, որ հիմնադրամները սկսեն համատեղ լուծումներ փնտրել: Նույնը կարելի է ասել նաեւ հայրենակցական միությունների մասին, որոնք հայրենիքը սփյուռքի հետ կապող յուրահատուկ ոչ կառավարական խողովակներ են, սակայն նրանց համագործակցությունը դժվար թե կայանա:

Հասարակական կազմակերպությունների մասին խոսելիս, արժե հիշել նաեւ միջազգային կազմակերպությունների հայաստանյան մասնաճյուղերի մասին: Արդեն կայացած կազմակերպություններ են եւ անուղղակիորեն ազդում են այստեղի ՀԿ-երի գործելակերպի վրա: Նրանց առկայությունը խորհրդանշում է Հայաստանի միջազգային կապերը եւ նպաստում մեզանում դեմոկրատական ավանդույթների հաստատմանը:

Հասարակական կազմակերպությունների ակտիվ գործունեությունը առավելապես խոչընդոտում է նաեւ օրենսդրական դաշտի բացակայությունը: ՀՀ ԱԺ-ն վերջերս առաջին ընթերցմամբ ընդունեց ՀՀ օրենքը հասարակական կազմակերպությունների մասին: Նախագծում երեւի ամենամեծ նորույթը ՀԿ-երի միավորումներին վերաբերող գլուխն է: Հասարակական կազմակերպությունների շրջանակներում տեղի են ունեցել այդ նախագծի վերաբերյալ բազմաթիվ քննարկումներ: Դժգոհությունները հիմնականում միտված էին ՀԿ-երի տնտեսական անկախության երաշխիքներին: Ամենայն էլ վիճելի ճշտություն չունենալով, կուզենայինք նշել միայն, որ այդ օրենքը պետք է ընդգծի հասարակական կազմակերպությունների կարեւոր դերը Հայաստանում քաղաքացիական հասարակության եւ իրավական պետության կայացման գործում, ինչպես նաեւ նպաստի նրանց «խոշորացմանը», նրանց ձեւավորմանը որպես հզոր քաղաքացիական ինստիտուտներ: Այս վերջին պարագայում անհրաժեշտ է ունել իշխանության, քաղաքական խմբի կամ կուսակցության միջամտությունը, պետք է բնական «ներսից» ինքնաձեւավորման քաղաքակիրթ ճանապարհը:

ԱՇՈՏ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ,
ԳԵՎՈՐԳ ՊՈՂՈՍՅԱՆ,
Երիտասարդական ակադեմիա
(ԵՐԱԿ)

ԿՈՐՍՏՆԵՐ

Չկայացած դատավարություն

«Լուսանկարյան» փաստավավերագրական ժողովածուից

Նոր էր լրացել կյանքի 20-րդ գարունը, կարող էր զենք չվերցնել, քանզի սիրտը վիրահատված էր: Բայց ... Նրա ծննդյան տարեդարձը «Սյունիք» աշխարհազորի ազատամարտիկները նշեցին Կոռնիձոր-Արավուս ճանապարհին: Արշակի ծննդյան նշանավոր այդ տարելիցին մասնակցում էին նաեւ «Սյունիք» աշխարհազորի մարտիկներ Գուրգեն եւ Արման Հովհաննիսյանները՝ նրա հայրն ու եղբայրը: Սեբցու նրանց պապական այգին ու կալվածքը կարծես տեղափոխվել էին Տարոնո լեռնաշխարհից Սյունյաց լեռնաշխարհ եւ ոտքի հանել տասնյակ հազարավոր հայորդոց: Մերօրյա էնվերների ու կարաբեքիրների դեմ էին կռվում մի տնից երեքը՝ հայրը եւ երկու որդին: Որդիները, որոնք ծնվել էին Երեւանում, սովորել Չեխովի անվան թիվ 55 դպրոցում, լավ տիրապետում էին ոչ միայն հրազենին, այլեւ կինոնկարահանման սարքերին ու տեխնիկային՝ դաշտային արհեստ էր: Արշակը որպես ԱԻՄ-ի լրատվական գործակալության կինոօպերատոր ազերի բուրքի դեմ էր կռվում

մի ձեռքին կինոխցիկը, մյուսում՝ հրացանը: Դեռ դպրոցից նա սիրում էր հայոց պատմությունը, հպարտանում Մամիկոնյանների ազգապահպան սխրանքներով, ռազմագիտությունից միշտ «5» էր ստանում, մասնակցում էր սպորտային մրցումներին: ԴՕՍԱԱՖ-ում նա հայտնի հրաձիգ-նշանառու էր: 1989-ին, երբ ավարտեց դպրոցը, Արշակը որպես լուսանկարիչ անդամագրվեց Արցախյան շարժմանը: Եղբորից անբաժան էր եւ Արմանը: Նրանք ամբողջ օրը Թատերական հրապարակում էին եւ ունեին մի փափագ. Հայաստանը տեսնել անկախ եւ հզոր: Այդ անկախության եւ հզորության համար հայր եւ որդի Գուրգեն, Արշակ, Արման Հովհաննիսյանները բռնամու դեմ կռվեցին Սյունյաց լեռներում, նրանց ջոկատի ճանապարհը ձգվեց Գորիս-Կոռնիձոր-Արավուս-Ծարպայիստեյա-Լաչին-Ղոչազ ուղղությամբ: Նրանց հետ էին նկարիչ-բանաստեղծ Յակոբ Փափազյանը (Յոթար), սասնորդի երիտասարդ բանաստեղծ եւ գյուղատնտես Մեսրոպ Մխիթարյանը, տավուշցի Արթուր Աբոյանը, չարենցավանցի Արմեն Ավետիսյանը, երեւանցիներից՝ Արշավագ Մինասյանը, Բենիամին Հովհաննիսյանը, Դավիթ Հովհաննիսյանը, օձունցի Լեւոնս Մելքոնյանը եւ այլ քաջորդիք: Նրանցից շատերը կռվել էին Գետաշենում, Մարտունաշենում, Շուշիում:

«Արդեն ոչ թե մի ջոկատ էինք, այլ մի տուն: Այնպես էինք իրար կապված, որ գիտեինք, թե ով որտեղ ինչ հարազատ ունի, ով ունի կին, երեխա, սիրած աղջիկ, ով ինչ է ուզում դառնալ: Ցավոք, բոլորը զոհ գնացին հայրենիքի ազատության ու անկախության 1992 թ. դեկտեմբերի 3-ին, — շարունակում է մինչեւ օրս հայոց ինքնապաշտպանությանը զորագրված Գուրգեն Հովհաննիսյանը: Տղաները դիրքերում հերթափոխելիս Ղոչազի սարերում (Ուխտասար) ընկան բռնամու շրջափակման մեջ: Թշնամին նրանց բոլորին տեղում սպանել էր, խոշտանգել, մարմինները մաս-մաս արել, կտրել մեկի գլուխը, մյուսի ոտքերը, մեկի ձեռքը, մյուսի ականջը, հանել աչքերը, ջարդել ատամները (հատկապես ում բերանում ոսկե ատամ է եղել), զբաղվել դիակապտությամբ, հետո շարքերով ականատեսել՝ թողնելով նրանց սարի գագաթին... Նրանց դիակները սպանվելու օրից՝ 1992 թ. դեկտեմբերի 3-ից մինչեւ 1993 թ. ապրիլի 5-ը մնացել են ձյան, սառցի, անձրեւի տակ: Մեր երեխաներին հազիվ կարողացանք ճանաչել: Բերեցինք եւ պատվով թաղեցինք... Ես ուխտել եմ, մինչեւ Արշակիս վրեժը չլուծեմ, դիրքերից տուն չեմ գա: Ու երբ գամ, դա լինելու է Արշակիս ծննդյան օրը՝ սեպտեմբերի 25-ը: Այդ մասին լավ գիտեն եւ կինս՝ Լուիզան... Էլ ի՞նչ հայր, որ իր որդուն սպանողին չսպանի»:

Գուրգենի բուռն հայացքն ու վրիժառությունն ունի եւ իր պատմական դրդապատճառները: Նրա մեծ հայրը մեծ գերդաստանից հազիվ մի շառավիղ է փրկվել եւ հասել Արեւելյան Հայաստան: Եվ ի՞նչ, ի՞նչ զենման ճամփաներ չի անցել Հովհաննիսյանների տոհմը: Եվ միթե նրա եւ իր որդիների՝ Արշակի եւ Արմանի երակներում Սերոբ Աղբյուրի եւ Արաբոյի, Գեւորգ Չաուշի եւ Բալաբեկ Կարապետի էրգրնակ արյունը չի հոսում եւ վրեժի կոչում նրանց:

«Մի ոսկե հիշ ունեմ. Արշակի տեսանկարած բոլոր փաստավավերագրական կինո եւ տեսաժապավենները, որոնք պահվում են ԱԻՄ-ի լրատվական արխիվում, մի մասն էլ ցուցադրվել են Երեւանում, Աշտարակում, Մոսկվայում, ԱՄՆ-ում եւ այլուր, ի մի բերել, մոնտաժել եւ ստեղծել լիարժեք տեսաֆիլմեր՝ Արցախում եւ Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում բուրքի դեմ կռվող հայ տղաների, նրանց անվեհերության, խիզախումի եւ գիտակցված անմահության մասին: Դրանք ցուցադրել Անկարայում եւ Բաքվում: Դա կլինի Արշակիս հիշատակի հավերժացումն ու խոսող վրեժը... Արշակիս սուրբ ճանապարհով է գնում այսօր Արմանը... Ես հավատում եմ իմ ժողովրդի, իմ ընտանիքի ազգասուրբ հաղթանակին»:

Ու մինչ կավարտվի իմ եւ Գուրգենի անկեղծ զրույցը, ես բերում եմ Արշակ ազատամարտիկի եւ կինոօպերատորի անձնական գործը: Մահվան վկայականը հաստատում է, որ Արշակը մահացու վերք է ստացել գլխուղեղին հասցրած հարվածից:

«ԱՆԻ» մոսկովյան գործակալության 1991 թ. սեպտեմբերի 13-ի ընդարկման թղթակցությունը, ըստ Ստեփանակերտից Արշ. Հովհաննիսյանի թղթակցության (էջ 3), տեղեկացնում է, որ ադրբեջանական օմոնականները դաժան դատաստան, հաշվեհարդար են տեսնում հայ-ադրբեջանական սահմանում, Չայլաի, Ղազանչի եւ Կիչան գյուղերում տեղացի հայ բնիկների հետ: Մյուս թղթակցությունը «ԱՆԻ»-ին Արշակն ուղարկել է Երեւանից, այն նվիրված է 1991 թ. սեպտեմբերի 12-ին Հայկ. ԽՍՀ ԳԽ նստաշրջանին, որը նշանակում էր Հայաստանի անկախության հարցը: Արշակի անձնական թղթապանակում պահվող մեկ այլ փաստաթուղթ վկայում է, որ Արմանը որպես մեծ եղբայր (մեկ տարով էր մեծ Արշակից, նույն դպրոցում էլ սովորել են) այսօր շարունակում է իր զոհված եղբոր անավարտ գործը: Նա կինոօպերատոր է, աշխատում Ա-1 անկախ հեռուստաընկերությունում, թղթակցում ՅՅ ՊՆ «Զինուժ» հաղորդաշարին, հավատարիմ մնալով թե իր կինոխցիկի եւ թե իր զենքի ազնիվ նշանառությանը:

Թեեւ 1993-ի ապրիլից կինոօպերատոր եւ կինոֆոտոլրագրող Արշակ Գուրգենի Հովհաննիսյանը հանգչում է Եռաբլուրի եղբայրական պանթեոնում, բայց եւ այնպես հայր ու որդի Գուրգեն (1949 թ. ծնվ.) եւ Արման (1971 թ. ծնվ., այժմ «Գալիք» համալսարանի ուսանող) Հովհաննիսյանները իրենց զենքը վայր չեն դրել, քանզի լավ գիտեն. միայն զենքով կա հայոց փրկություն...

Արշակն ամուրի էր: Նրանց տանն իր եւ Գայանեի միասին նկարված լուսանկարը դրված էր իր գրասեղանին: Այն ոչ ոք չի տեղաշարժում: Ամեն անգամ նրանց նայելիս Լուիզա Ղազարյանին թվում է, թե ուր որ է նորս կմտնի մեծամիտս եւ գեղեցկակազմ իր արվեստագետ եւ զինվոր հայորդին ու կասի.

— Մա՛մ, նշանի մասին եմ ասել, ինձ եւ Գայանեին ե՞րբ կպսակես:

Արշակն իր այնքան սիրելի Գայանեի փոխարեն հավերժ գրկեց իր պաշտելի զենքը, մեկ անգամ եւս հաստատելով Հայկյան դարի կենսափիլիսոփայությունը. «Լավ է, ով իր զենքի հետ է հանգչում, նա գրանցվում է հավերժության լուսամատյանում»:

ՍԱՄՍՈՆ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ԱԶԳ

Միջազգային

ՄՈՍԿՎԱ

Բորիս Ելցինը կվիրահատվի, բայց ավելի ուշ

Մոսկվայում ավարտվեց բժշկական կոնսիլիումը, որը պետք է որոշեր՝ վիրահատե՞լ Բորիս Ելցինի սիրտը, եւ ճշտեր այդ վիրահատության հնարավոր ժամկետները: Կոնսիլիում անցկացնելու անհրաժեշտություն էր առաջացել այն պատճառով, որ բացի սրտից, Ռուսաստանի նախագահը նաեւ լյարդի եւ

երիկամների հետ կապված պրոբլեմներ էլ ունի: Բացի այդ, Մոսկվայի սրտաբանական կենտրոնի վիրահատական բաժանմունքի վարիչ, պրոֆեսոր Ռենատ Ակչուրինը մի քանի օր առաջ Բորիս Ելցինի բժշկական զննումներն անցկացնելուց հետո հայտարարել էր, թե Ռուսաստանի նախագահն ընտրությունների առաջին եւ երկրորդ փուլերի միջեւ ընկած ժամանակահատվածում ինֆարկտ է տարել: Այդ ամենը շատ է բարդացնում վիրահատությունը: Սակայն կոնսիլիումը ո[րոշել] է 6-10 շաբաթ հետո այնուամենայնիվ անցկացնել այն:

Ինտերֆաքսը կստանա գերկարգավիճակ

Ինտերֆաքս գործակալության նոր կարգավիճակի վերաբերյալ համաձայնագրի տեքստը համաձայնեցված է ԱՊՀ բոլոր երկրների ներկայացուցիչների կողմից: Հենց որ այն ստորագրեն բոլոր նախագահները, Ինտերֆաքսը կդառնա ԱՊՀ երկրներում տեղի ունեցող իրադարձություններին առնչվող տեղեկատվության գլխավոր տարածողը: Ամենայն հավանականությամբ դա տեղի կունենա հոկտեմբերին, երբ նշվելու է ԱՊՀ-ի հնգամյակը: Սակայն Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչման արդեն ուղերձ է հղել Բորիս Ելցինին՝ խնդրելով արագացնել այդ գործընթացը:

«ԿՈՄՍՈՄՈԼՍԿԱՅԱ ՊՐԱՎԴԱ»

ՆԱԽԱԳԱՀՆԵՐ

Շիրակ-Քլինթոն մերձեցո՞ւմ

Պատմությանը հայտնի են պետական եւ քաղաքական գործիչների տարբեր զույգեր. Շմիդտ-Ժիսկար, Միտերան-Կոլ եւ այլն: Ներկայումս շատ են խոսում Շիրակ-Քլինթոն զույգի մասին: Բիլը եւ Ժակը հաճախ չափազանց են ցուցադրել իրենց փոխադարձ համակրանքը: Այսպես, 1996 թ. փետրվարին Վաշինգտոնում հանդիպման ժամանակ երկուսն էլ խանդավառ ծիծաղում էին, իսկ Մեծ յոթնյակի Լիոնում կայացած բերանացի մտերմությամբ նույնիսկ այն ժամանակ, երբ վերջինս ջանում էր ամեն գնով առաջ արձագանքման մեծ ներդրել Բոսնիայում, մինչդեռ ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի զույգ պալատները դեմ էին դրան: Այդ պահից սկսած Շիրակը մասնավոր զրույցների ժամանակ նշում էր, որ ինքը գնահատում է Քլինթոնի փորձառությունը, մանավանդ այն պատճառով, որ վերջինս ունակ է բարեխոսել միջազգային կազմակերպությունները եւ ավելացնել

ցած հանդիպման հաջորդ օրը նրանք անկաշկանդ ճաշկերույթ անցկացրին իրենց կանանց մասնակցությամբ:

Ժակ Շիրակի մերձավոր օգնականները նշում են, որ երկու նախագահները միմյանց հաճախ են հեռախոսով զանգում եւ ունեն անկեղծ ու անմիջական հարաբերություններ: Նույնիսկ Միջին Արեւելքում ԱՄՆ-ի խաղաղարարության նկատմամբ Շիրակի արտահայտած տարաձայնությունները երբեք չեն մթագնել երկու պետական գործիչների հարաբերությունները: Իրանի նկատմամբ անզիջողությամբ նույնպես իրար հակադրվում են. «Յուրաքանչյուրն իր դերն ունի, եւ մոտեցումները տարբեր են»:

Ֆրանսիայի նախագահը, որին լավ են ճանաչում նաեւ ԱՄՆ-ում անցկացրած ուսանողական տարիների հուշերի շնորհիվ, հետաքրքրությամբ կարողանում է հոգեհարազատ դառնալ ամերիկացիներին, չնայած իր գոլլիստական ոճին: Մանավանդ, երբ նկատի ունենանք, որ ամերիկացիներն առանձնակի ջերմությամբ չէին ընդունում Ֆրանսուա Միտերանի չափված-ձեւված ոճը եւ դասական հռետորական գիտելիքները: Նրանք Ժակ Շիրակի մեջ նույնիսկ ռեյգանական ինչ-որ բան են գտնում:

Քլինթոնը եւ Շիրակն այն ընդհանրությունն ունեն, որ երկուսն էլ գործում են ավելի շատ բնազդով, սիրում շփվել մարդկանց հետ, ձեռք սեղմել, հռետորել: Նրանք ոչ թե գաղափարախոսներ են, այլ հանրությանը դուր եկող անձինք: 1995 թ. հունիսին Վաշինգտոնում Հալիֆաքսի վեհաժողովի նախօրեին նրանց առաջին իսկ հանդիպման ժամանակ փոխադարձ համակրանք ծագեց, որը դիմացավ նույնիսկ Ֆրանսիայի միջուկային փորձարկումները վերսկսելու հայտարարությունից հետո: Բիլ Քլինթոնը շարունակում էր Ժակ Շիրակին զարգացմանը հասկացող օգնություն: Շիրակն անդադար հիշեցնում է, որ Եվրոպան ԱՄՆ-ի հետ լինի շատ օգտակար է, ցույց տալու, եւ որ ԱՄՆ-ում հանրապետական նախագահի ընտրվելը կվտանգեր իրավիճակն այդ բնագավառում:

Այնուամենայնիվ, Շիրակի եւ Քլինթոնի հարաբերությունները զգացմունքային են, բայց ճաշակի ու ոճի ընդհանրությունները բավարար կլինե՞ն արդյոք երկու երկրների քաղաքական գործիչներին բաժանող վեճերը լուծելու համար: Չնայած Փարիզի համաձայնագրերի կնքման ժամանակ Ֆրանսիայի դերի ճանաչմանը, եվրոպացիները դառնացած են նախկին Հարավսլավիայի ճգնաժամի կարգավորման մեջ իրենց դերի նսեմացումից: Մեկ անգամ եւս ԱՄՆ-ը հանդես է գալիս որպես համաշխարհային ժանդարմ: Նույնիսկ ՆԱՏՕ-ի ներսում հրամանատարական եվրոպական կառույցի ստեղծումը Եվրոպային դեռեւս թույլ չի տվել ամրապնդելու իր դերը: Ինչ վերաբերում է միջազգային առեւտրին, այդ գործը բավական դժվար է լինելու:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

ԱՇԽԱՐՀ

Բիլ Քլինթոնն ու Բուտրոս Ղալին հանդիպեցին

Մ. Նահանգների նախագահ Բիլ Քլինթոնը երեքշաբթի օրը ելույթ ունեցավ ՄԱԿ-ի գլխավոր վեհաժողովում եւ հանդիպում ունեցավ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալիի հետ: Նախագահ Քլինթոնն ասաց, որ Բուտրոս Ղալիի թեկնածությունը երկրորդ հնգամյա ժամկետով վերընտրելու դեմ Մ. Նահանգների առարկությունները չեն փոխվել: VOA

Արհմիությունները՝ Ժյուպեի ծրագրի դեմ

Փորձելով համախմբել իր կենտրոն-աջ կոալիցիոն կառավարությունը եւ ստանալ նրա աջակցությունն իր առաջարկած տնտեսական խստությունների ծրագրին, Ֆրանսիայի վարչապետ Ժյուպեն կոչ է արել առաջիկա շաբաթ վստահության քվե տալ իրեն: Արհմիութենական կազմակերպությունները, ըստ «Լը Մոնդ» թերթի լրատվության, հայտարարել են, որ հոկտեմբերի 17-ին մեկօրյա գործադուլ կհայտարարեն բողոքելու այդ ծրագրի դեմ:

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Ռամալլահում տեղի ունեցած բախումների հետեւանքով կան զոհեր եւ վիրավորներ

25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, VOA, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», BBC: Հորդանան գետի արեւմտյան ափին այսօր տեղի ունեցած բախումների հետեւանքով 2 պաղեստինցի սպանվել եւ 100-ից ավելի վիրավորվել են: Վիրավորներ կան նաեւ իսրայելցիների մեջ: Այս բախումները պաղեստինցիների եւ իսրայելցի զինվորների միջեւ ամենակատաղին էին 1994 թվականից ի վեր, երբ հաստատվեց Պաղեստինի ինքնավարությունը: Բախումները սկսվեցին այն բանից հետո, երբ անտեսելով Պաղեստինի ղեկավարության՝ իրենց զայրույթը զսպելու կոչին, արաբները ցույցեր եւ գործադուլներ սկսեցին՝ բողոքելով իսլամի իր նշանակությամբ երրորդ սրբավայրի՝ Երուսաղեմում գտնվող Ալ Աքսա մզկիթի մոտակայքում իսրայելցիների կողմից հնագույն թունելի բացման դեմ: Թունելի բացումը իսրայելցիները պատճառաբանում են զբոսաշրջիկների հոսքը Երուսաղեմ ավելացնելու, ինչպես նաեւ հավատացյալ հրեաների մուտքը դեպի իրենց գլխավոր սրբավայրերից մեկը՝ «Լացի պատը» հեշտացնելու անհրաժեշտությամբ: Պաղեստինցիները, սակայն, հայտարարում են, որ թունելի պեղումները սպառնում են մոտակա շենքերի, այդ թվում Ալ Աքսա մզկիթի կայունությանը: Հորդանանն իր մտահոգությունն է հայտնել: Հորդանանի թագավոր Հուսեյնի եւ Իսրայելի վարչապետ Նաթանյահուի միջեւ այդ կապակցությամբ տեղի ունեցած հեռախոսազրույցի ժամանակ Նաթանյահուն թագավորին վստահեցրել է, որ թունելը չի սպառնում մահմեդական սրբությանը: Պաղեստինի առաջնորդ Յասեր Արաֆաթի կարծիքով պաղեստինցիներն ու իսրայելցիները ներկայումս ճգնաժամ են ապրում:

Բոսնիայի սերբերը սպառնացին չճանաչել ընտրությունների արդյունքները

Բոսնիայի սերբերը սպառնում են չճանաչել Բոսնիա-Հերցեգովինայում վերջերս տեղի ունեցած ընտրությունների արդյունքները: Նրանց ներկայացուցիչները պնդում են, թե ընտրությունների ավարտից հետո արդեն ընտրական տեղամասեր են բերվել փախստականների հազարավոր փաստաթղթերով չհիմնավորված քվեաթերթիկներ: Նրանք հայտարարեցին, թե հնարավոր է, որ չճանաչեն ընտրությունների արդյունքները ու ԵԱՀԿ-ի տեղական ընտրությունների անցկացման իրավասությունները, երբ չեն ճանաչել ազգային եւ տեղական իշխանության մարմինների ընտրությունների արդյունքները: Այդ ընթացքում, քանի որ ՆԱՏՕ-ի խաղաղապահ ուժերի Բոսնիայում գտնվելու մանդատը լրանում է դեկտեմբերին, դիվանագետները սկսել են քննարկել այդ ուժերի Բոսնիայում մնալու հնարավորությունը, որովհետեւ կանխելի խաղաղության պահպանման նպատակով միջազգային համաձայնության անհրաժեշտություն է համարում, որ ՆԱՏՕ-ի խաղաղապահ ուժերը Բոսնիայում մնան եւս 2 տարի: ԱՄՆ-ը, որը վճռական դեր է կատարում ՆԱՏՕ-ի խաղաղապահ ուժերում, հայտարարեց, թե ուսումնասիրում է ՆԱՏՕ-ի խաղաղապահ առաքելությունը Բոսնիայում երկարաձգելու տարբեր հնարավորություններ: VOA

TWA ավիաընկերության «Բոինգի» կործանման հարցում նորից լրիվ անորոշություն

Որոնողական խմբերը, որոնք զբաղված են հուլիսի 17-ին Նյու Յորքից թռած եւ օդում պայթած ու Ատլանտյան օվկիանոս ընկած TWA ավիաընկերության «Բոինգի» կործանման հանգամանքների ուսումնասիրությամբ, օվկիանոսի հատակից հանեցին օդանավի կենտրոնական վառելիքային բաքի եւս մի քանի բեկորներ: Հետաքննությանը մասնակցող փորձագետների կարծիքով պայթյունն այդ բաքի մոտակայքում է տեղի ունեցել: Վերջերս հայտնի դարձավ, որ պայթուցիկ նյութեր փնտրող շներին մարզելու նպատակով այդ օդանավ են բերել պայթուցիկ փաթեթներ, որոնք «Բոինգի» կործանման ժամանակ օդանավում են գտնվել: Այնպես որ օվկիանոսի հատակից դուրս բերված բեկորների վրա գտնված պայթուցիկ նյութերը հնարավոր է, որ հենց այդ փաթեթներից լինեն: Դրանից ելնելով հետաքննությունն այժմ էլ, ինչպես սկզբում էր, չի բացառում, որ աղետի պատճառ կարող էր հանդիսանալ կամ երկրից արձակված հրթիռի պայթյունը, կամ օդանավում տեղադրված պայթուցիկ սարքի պայթյունը եւ կամ էլ մեխանիկական անսարքությունները: VOA

Հյուսիսային Կորեան հրթիռներ է վաճառել Մերձավոր Արեւելքում

80-ական թվականների վերջերից ի վեր Հյուսիսային Կորեան շուրջ 400 միջին հեռահարության հրթիռ է արտահանել Մերձավոր Արեւելքի երկրներ: Այդ մասին է Հյուսիսային Կորեայի խորհրդարան ներկայացված փորձագետների պաշտոնական զեկույցը: Այդ տվյալների համաձայն, Հյուսիսային Կորեան Իրանին եւ Սիրիային օգնում է կառուցել ազգային զորամասեր եւ նրանց հրթիռային տեխնոլոգիաներ է վաճառում: Ավելի վաղ հայտնի էր, որ Հյուսիսային Կորեայից Եգիպտոս հրթիռների արտադրության համար դետալներ են առաքվում: VOA

ԹՈՒՐՔԻԱ

Դեմիրելը ուշադրություն է դարձնում Օրակարգում ջրամբարների շինարարությանը

Նախագահ Ս. Դեմիրելը հարավարեւելյան շրջաններ կատարելիք այցի շրջանակներում ժամանեց Դիարբեքիր: Նա նախ հանդիպեց արտակարգ դրության շրջանի ղեկավարությանը, ուր վերջիններիս կողմից նախագահին տեղեկություններ տրվեցին ահաբեկչության դեմ պայքարի արդյունքների վերաբերյալ բրիֆինգ տրվեց: Այնուհետեւ այցելեց Տիգրիսի վրա կառուցվող ջրամբարը: Նա ասաց, որ 1986 թ. սկսված կառուցման վրա ծախսվել է շուրջ 12 տրիլիոն լիր: Ջրամբարի շնորհիվ կոռոգվի շուրջ 1 միլիոն 300 հազար հեկտար հողատարածություն: Այնտեղից Դեմիրելը ուղղաթիռով մեկնեց Բաթմանի շրջան, որտեղ իր ելույթում ասաց. «Այս հատվածում էլեկտրաէներգիայի արտադրության հնարավորությունների հետ մեկտեղ առկա է ընդհանուր առմամբ 10 միլիոն հեկտար հողատարածություն: Արդեն 12 տարի շարունակ այս ջրամբարները կառուցվում են, եւ դրանց վերջնական ավարտի համար դեռեւս կպահանջվի շուրջ 3 տարի: Շինարարական աշխատանքների նման դանդաղկոտությունը մեզ բավարարել չի կարող: Ոռոգման համակարգը երկրի համար ավելի կարեւոր է, քան էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը: Հարավարեւելյան Անատոլիայի զարգացման ծրագրի կենսագործման համար անհրաժեշտ է լայնածավալ աշխատանքներ սկսել: Պետք է օգտագործել ոչ միայն պետական ներդրումները, այլեւ մասնավոր ֆինանսական աղբյուրները: Այդ նախագծի վրա մինչեւ այժմ ծախսվել է 6 միլիարդ դոլար եւ պահանջվում է եւս 6 միլիարդ: Աշխարհի ոչ մի երկիր նման խոշոր նախագիծ չի իրականացնում: Առաջիկա 10 տարվա ընթացքում եւս 10 միլիարդ դոլար ծախսելով մենք նախագիծը իրականություն կդարձնենք»: Վերջում Դեմիրելը նշեց, որ Բաթմանի ջրամբարի շինարարական աշխատանքները սկսվել են 1985 թ. եւ կավարտվեն 1999 թ.-ին: Ջրամբարի վրա կառուցվող հիդրոէլեկտրակայանից կստացվի տարեկան միջին հաշվով 483 միլիոն կիլովատ/ժամ էլեկտրաէներգիա եւ կոռոգվի 375 հազար հեկտար հողատարածություն:

ԱՐՇԱԿ ՉԱՐԽՉՅԱՆ

ԱՅԱ

Մշակույթ

Կիմ Բալկչիի երրորդ գիրքը

Սա Կիմ Բալկչիի երրորդ գիրքն է՝ «Սուրբ Ղազարոսի հարությունը»: Լույս է տեսել վերջերս Լոնդոնում, մի ամբողջ խումբ հովանավորների աջակցությամբ: Գիրքն ունի ենթավերնագիր. «Վիրտուալ-ուխտագնացություն. ուխտավորի ապրումները մշակույթի եւ գեղեցկության սուրբ վայրերը»: Ունի նաեւ անոտացիա. «Վենետիկ եւ Երեւան՝ ալեհարանական պատմություն եւ հրաշալի մանրանկարներով գունազարդ հին ձեռագրերի գաղտնիքները, նկարիչների, գրիչների, ուսուցիչների ճակատագիրը եւ ժողովրդի ճակատագիրը՝ սրանք են այս գրքի գլխավոր հերոսները: Այստեղ համադրված են ճարտարանի

Սուրբ Ղազար

հրաւ[illegible] մեջ գիտական հիմն[illegible] վավերագրական [illegible] գեղարվեստական պատումների, արվեստագիտական վերլուծություններ[illegible] տպավորություններ[illegible]:

Մի[illegible] է, բայց [illegible]:

Ս[illegible] Վենետիկի [illegible] պատկերումն[illegible] գեղարվեստական [illegible] նկարագրություն[illegible] Մխիթար Սեբաստացու, Ղեւոնդ Ալիշանի, միաբանության [illegible] Բայրոնի [illegible] կամ գրա[illegible] ձեռագրատան [illegible] հայր [illegible] Կոմիտասի [illegible] կամ Նաեւ [illegible] հեղինակի ու իր սիրելի [illegible], մի բան [illegible] մտերիմ շունչ [illegible] ամբողջ [illegible] Սիեն [illegible] Միքայելի եւ Տրապիզոնի [illegible] ձեռագիր մատյանների մանրանկարների արվեստաբանական հմուտ վերլուծություն[illegible]:

Ինչ[illegible] է դժվար [illegible] այս բեմանների գրքի տեղադրել ընդամենը 21[illegible] գրքում եւ միմյանց ագուցել այնպես, որ կարեւորի տեղը [illegible] եւ կապվում են այնտիպի ամբողջական ներդաշնակություն, որ ասես մի շնչով է գրվել: Ինչպե՞ս: Սա հենց այն է, ինչ կոչվում է տաղանդ կամ վարպետություն, կամ երկուսը միասին, որ ի վերջո նույն բանն են:

Լավ են գրված նույն հեղինակի հայ մշակույթին նվիրված նախորդ երկու «Արծիվն ու սուրբը», «Քար եւ ճակատագիր» գրքերը նույնպես, բայց գրախոսվող գիրքը գերազանցում է դրանց գիտական, ավելի ստույգ՝ հայագիտական եւ գեղարվեստական մակարդակով:

Այդպես էլ պիտի լիներ: Դա իր պատճառն ունի: 1964-ից ի վեր Կիմ Բալկչին, ամեն ինչ մի կողմ դրած, գլխովին տարված է հայ մշակույթով: Նշված գրքերից բացի, նա գրել է «Մատենադարան» կինոնկարի երկու տարբերակ ֆիլմերի սցենարները: Այդ նպատակով ո՞ւր միայն չի եղել հեղինակը՝ Բեյրութ, Փարիզ, Հալեպ, Վիեննա, Նյու Յորք, Վաշինգտոն եւ այլուր: Ամենուրեք նա բերբել, գտնել, ուսումնասիրել է այդ քաղաքներում պահպանվող հայ ձեռագիր մատյանները ու մանրանկարները: Տասնյակ տարիների ընթացքում կուտակված փորձը բյուրեղացել եւ տեղ է իր արդյունքը, որ այս նորընծա գիրքն է:

Գրքի, յափշտակվածը դժվար է գրել այն ամենի մասին, որ կազմում է Կիմ Բալկչիի գրքի նյութը, բայց սա տարբերվում է մինչեւ այժմ գրվածներից, որովհետեւ կրում է հեղինակի անհատականության ուժեղ կնիքը: Նա մանրանկարչության գլուխգործոցներն «ընթերցում» է յուրովի: Դեգինանը հասնում է Սուրբ Ղազար: Արշի դռով մտնում է ձեռագրատուն: Գալիս է երկար սպասված պահը. «Եվ ահա իմ առջեւ դրված է [illegible] բացված [illegible] աչք [illegible] Պարզ ու հասարակ: Ինչպե՞ս սպասում էի այս ժամին», «Ամեն մի հին ձեռագիր հնչում է յուրովի, հարկավոր է միայն լսելու կարողություն ունենալ: Ձեռագրում ամեն ինչ ունի իր ձայնը. եւ մագաղաթի երանգը, եւ տառերի յափը, եւ հենց տեքստի ռիթմը... Լուսանցքի լայնքը նույնն է, ինչ երաժշտական դադարը... որինչ չի կարող համեմատվել այն խոր սիմֆոնիկ ընթացքի հետ, որ իրենց մեջ կրում են մանրանկարները»: Մեր հեղինակի ընկալմամբ ձեռագիր մատյանները ոչ միայն ձայն, այլեւ բուրմունք են արձակում. «Ի՞նչ է բուրում հին ձեռագիրը: Ինչ-որ անբացատրելի մի բուրմունք», բերեւս դա ներկերից է գալիս, որ պատրաստված են ծաղկից, խոտերից եւ հանքային նյութերից, գուցե եւ դա փայտաշեն կազմից է գալիս...

Սրանք հեղինակի հուզական ընկալումներն են, ավելի հետաքրքիր են մանրանկարների այն արվեստաբանական իմաստավորումները, որոնք գրքի բաց էջեր են զբաղեցնում:

Գրախոսվող գրքի տարբեր էջերում պարզ ու պայծառ հառնում են Վենետիկի եւ Սուրբ Ղազար կղզու հրաշալի կերպարները. «Վենետիկը բառական սիրում է, որ սիրտդ կծկվի ու նվաղի: Եվ հայտնվի վաղանցիկ երջանկության զգացողության մեջ, ծնելով այն ազնիվ պատասխան զգացումը, որ քեզ չի լքում ամբողջ օրը», «Աշնանային անդորր է իջել Սուրբ Ղազարի վրա: Վաղորդյան ընդարձակ ճառագայթների մեջ պարզորոշվում է ամեն մի քարը, ամեն մի խոտը: Կղզին կարծես ստեղծված է նրա համար, որ ամեն օր նրա մեջ նկատես նոր մանրամասներ»:

Տողերիս գրողը նույնպես բախտ է ունեցել լինելու Սուրբ Ղազարում եւ տեսնելու ամեն եկողի բազկատարած դիմավորող Մխիթար Սեբաստացու վեհափառ արձանը ճիշտ այնպես, ինչպես ընկալել է այս գրքի հեղինակը. «Ձեռքերը տարածած լայն ափերով կարծես ուզում է գիրկն առնել մեզ, թե՞ մեր ձեռքերն առնել իր ափերի մեջ... ո՞վ էինք մինչեւ հիմա, եւ վաղուց ի վեր սպասում եմ ձեզ: Միշտ էլ ուրախ եմ տեսնել Հայրենիքից եկողներին: Ի՞նչ լուրեր եք բերել...»:

Ամեն ծանոթ երեւույթ Կիմ Բալկչին ներկայացնում է յուրովի եւ նորովի: Ո՞ւմ հայտնի չեն լորդ Բայրոնի հարաբերությունները Մխիթարյան միաբանների հետ, նրա խորին ուսումնասիրությունը հայության, հայերենի, հայոց պատմության հանդեպ եւ նրա գրած այն տողերը, որ շոյում են ամեն մի հայ մարդու ազգային հպարտությունը. «Դժվար է գտնել մի ժողովրդի տարեգրություն, որ ավելի քիչ լինի արատավորված ոճիրներով, իսկ առաքինությունները հայերի, որոնց առաքինությունները կապված են խաղաղության հետ, իսկ արատները՝ ճնշումների: Բայց ինչպիսին էլ լինի նրանց ճակատագիրը,– որ դառն է եղել,– ինչ էլ որ նրանց սպասելիս լինի ապագայում, նրանց երկիրը հավետ կմնա ամենահետաքրքրականներից մեկը բովանդակ երկրագնդում»:

Կիմ Բալկչիի այցում անգլիացի մեծ բանաստեղծը եւս մի ուխտավոր է, որ 1816-ին ոտք էր դրել Սուրբ Ղազար: Բայց ոչ սովորական ուխտավոր: Նա լավ է բացատրում Բայրոնի ուխտագնացության դրդապատճառները, մանավանդ որ «ունեցել է պատմության սուր զգացողություն, ոչ միայն խորապես կրթված, այլեւ մշակույթի համաշխարհային ընդգրկմանը հակված մարդ... Բայրոնը համոզված էր, որ անգլիական մշակույթը կարիք ունի այն արժեքների, որ պահպանվում են հայոց ձեռագրերում, իսկ անգլիական գիտությունը՝ հայոց հին եւ ժամանակակից լեզուն իմացող մասնագետների»:

Կիմ Բալկչիի գիրքն ունի սեւեռուն գաղափար, ինչպես ասում են՝ կոնցեպցիա, այն առանցքը, որի շուրջը հյուսվում է ամբողջ շարադրանքը: Դա պատասխանն է իր իսկ առաջադրած հարցումի՝ «... ինչպե՞ս կարելի էր գոյատեւել, երբ անհնար էր գոյատեւել: Ինչպե՞ս կարելի է փրկվել անհուսալի իրադրության մեջ, ընդ որում պահպանել հավատը, լեզուն, իր անկրկնելի դեմքը»:

Սա շատ նման է Դերենիկ Դեմիրճյանի այս դատողությանը. «... ինչպե՞ս ապրեց ու վերապրեց այս ժողովուրդը: Բնականն ու հնարավորն այն էր, որ նա ինչպես չպիտի ապրեր»: Իհարկե, Բալկչին ծանոթ չէ պատերազմի տարիներին Դեմիրճյանի գրած հոդվածներից մեկում կորած այս դատողությանը: Բայց նա հարցադրմանը տալիս է ճիշտ նույն պատասխանը, ինչ Դեմիրճյանը՝ հայ ժողովրդին փրկեց «նրա կուլտուրան, նրա բարձր կուլտուրան՝ իրեն շրջապատող նվաճողների հանդեպ» (Երկերի ժողովածու, հատոր 8, 1963, էջ 261): Կիմ Բալկչի. «Հայկական ձեռագրերը՝ սա է իդեալական մոդելը, որի շնորհիվ պարզ է դառնում, թե ինչպես մարդու փրկությունը պատմության մեջ տեղի է ունենում բազում հազարամյակների ընթացքում»:

Ինչո՞ւ է այս գիրքը կրում «Սուրբ Ղազարոսի հարությունը» վերնագիրը: Գրքի վերջում հեղինակը տալիս է դրա բացատրությունը: Սուրբ Ղազարոսի հարությունը մի խորհրդանիշ է, որի մեջ «կենտրոնացել է հայերի ճակատագիրը»: Դա մեծապես կմնա իբրեւ «անհնարինն իրականություն դարձնելու մեծագույն օրինակ»:

Կիմ Բալկչին ուշի-ուշով «ընթերցում է» այդ առասպելի պատկերազարդումը Մուղնու 11-րդ դարի ավետարանում: Ժողովուրդը խռնվել է Քրիստոսի եւ նրա հրաշագործությամբ հարություն առած Ղազարոսի շուրջը: Ժողովուրդը կարծես հարցում է անում Քրիստոսին՝ ինչպե՞ս ապրել. «Երբ անուր է հավատը...», ասում է Քրիստոսը:

Եթե հավատաս՝ Ղազարոսը հարություն կառնի: Այդ հավատի արդյունքն է Մխիթարյան միաբանության գոյության հրաշքը: Զուր չէ, որ նրանց չնչին կղզին Սուրբ Ղազարոսի անունն է կրում:

Այդ հավատի արդյունքն է նաեւ հայ ժողովրդի գոյության հրաշքը, գոյություն, որ վտանգված է եղել դարեր ի վեր, վտանգված է նաեւ այսօր: Եվ քանի դեռ այդ վտանգը կա, ասում է Կիմ Բալկչին իբրեւ եզրույթ, քանի դեռ «ատելություն կա մեր եղբայրների, հայ ժողովրդի նկատմամբ, ես պետք է գրեմ իմ գրքերը եւ ջանամ չարի սլաքը շրջել դեպի բարին»:

«Սուրբ Ղազարոսի հարությունը» այդ գրքերից մեկն է՝ երրորդը:

ԼԵՎՈՆ ՉՈՒԳԱՍԶՅԱՆ.

Ցանկացողների համար գիրքը ձեռք բերելու հասցեն՝ «Կանթեղ» մշակութային հիմնադրամ, [illegible], Հանրապետության 23, հեռ. 391365

ՏԱՐԱԶ

«Մենք ապրում ենք լույսի ու ստվերի աշխարհում»

Արա Գաբրիելյանի ստուդիան ներկայացավ ազգային տարազների ցուցադրությամբ

30 տարվա ստեղծագործական ուղի եւ կենսագրություն ունեցող Արա Գաբրիելյանը գրեթե 8 տարի առաջ սկսեց զբաղվել հայկական ազգային տարազով: Սկզբնական շրջանում պարզ հրապուրանքն ու հետաքրքրությունը տեղի տվեցին լուրջ ու երկարատեւ աշխատանքի, որի արդյունքում այսօր նկարչուհին ստեղծել է հայկական ազգային ավանդական ծիսական տարազը պահպանելու եւ վերակենդանացնելու մի ամբողջական համակարգ իր փիլիսոփայությամբ, գաղափարներով եւ հետազոտություններով: «Հայկական բեմահարթակներում մեր ազգագրական խմբերի ներկայացրած տարազները, մոնտաժական եւ օտարածին ուրիշ զարդանախշերն արդարացված են, որ մեր ժամանակը գրեթե ամբողջությամբ ջնջել է հայկական ծիսական տարազի պատկերը: Այս գիտակցությունն ինձ ցավ է պատճառում», ասաց Արա Գաբրիելյանը Արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի հայկական ընկերության դահլիճում տեղի ունեցած ցուցադրությունից առաջ: Փորձերի եւ մոդելների ցուցադրության համար ոչ այնքան հարմար դահլիճում կազմակերպված ցուցադրությունը չափազանց երկար տեւեց: Պատճառը հասկանալի էր. ցուցադրվող տարազներից յուրաքանչյուրը ստեղծվել է մեկ տարվա ընթացքում, գրեթե ամբողջությամբ առձեռն ստեղծագործված է եւ պահանջել է մանրակրկիտ եւ ջանադիր աշխատանք: Ցուցադրվում են Արա Գաբրիելյանի ուսանողուհիներ Քնարիկ Ամրեսյանի, Քրիստինե Հարությունյանի եւ Ռուզան Վասիլյանի ինքնակային աշխատանքները, տարազների մի մասը ցուցադրում են իրենք հեղինակները: Ներկայացվող տարազները 3 հազար տարվա ժամանակագրություն ունեն, որը սկսվում է ուրարտական շրջանից, ընդգրկում վաղ քրիստոնեության փուլը եւ հասնում միջնադար: Անցած մեկ տասնյակի չխառնող տարազներ, որոնք, սակայն, կենդանացնում են մեզանում վաղուց մոռացված մի ամբողջական մշակութային շերտ: Ցուցադրությունն ուղեկցվում է Արա Գաբրիելյանի մեկնաբանություններով, որը համոզված է, որ ազգային տարազի մշակույթը ցանկացած ազգի համար հիմնված է կրոնական լուրջ համակարգի եւ հավատալիքների վրա: Այստեղից էլ նրա տեսության փիլիսոփայությունը. «Աստված ստեղծեց Երկինքն ու Երկիրը: Որակական տարբերություն կա Երկնքի ու Երկրի միջեւ: Երկինքը բեկեւ ու լուսավոր է, Երկիրը բանձր ու մութ: Մենք ապրում ենք լույսի ու ստվերի, բարու ու չարի, բոլոր կոնտրաստների աշխարհում: Եվ այս ամենը արտահայտվում է մեր հնագույն տարազներում: Իսկ ամենատարածվածն կոնքի ձեւը հորիզոնական ձեւն է»: Այս ձեւը օգտագործված է Քնարիկ Ամրեսյանի տարազում, որը ներկայացնում է վաղ քրիստոնեական շրջանը. գոգնոցը բաժանված է հորիզոնական շերտերով: Այս նույն շրջանի զգեստների կանանց գլխազարդերի կլոր մեծությունները խորհրդանշում են կյանքը, իսկ այն ամենը, ինչ սկսում է աճել ներքեւից վերեւ եւ ունի սյունի ձեւ, Արա Գաբրիելյանի համոզմամբ, խորհրդանշում է կենաց ծառը: Այս հավատալիքներով ու խորհրդանիշերով գեղազարդված է մեր ազգային տարազը, պարզապես պետք է գտնել դրանց ճիշտ փիլիսոփայական մեկնաբանությունները, անխախտ ստուգաբանել դրանք եւ օգտագործել ճիշտ այն նշանակությամբ, որ ի սկզբանե ունեցել են նրանք: «Ես նկարիչ եմ, ուսումնասիրել եմ բոլոր ազգերի կրոնները, գիտեմ համաշխարհային արվեստի պատմությունը եւ վերակենդանացնում եմ ազգային տարազի, կարգերի ու զարդերի ամբողջ համակարգը: Այժմ գիրք եմ գրում այս աշխատանքի մասին, որում ուզում եմ շատ պարզ շարադրել իմ տեսությունն ազգային տարազի, նրա նշանակության մասին եւ ստեղծել մի հիմք, որ ինձանից հետո շարունակվի իմ սկսած գործը:

Խելացի ազգերը երբեք չեն ջնջում իրենց անցյալը»:

ՆՈՒՆԵ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ.

Էդգար Դեգայի ցուցահանդեսը Չիկագոյում

1996-ի սեպտեմբերի 30-ից մինչեւ 1997-ի հունվարի 5-ը Չիկագոյի արվեստի ինստիտուտում կցուցադրվեն Դեգայի վերջին տասնամյակների ստեղծագործությունները՝ հրաշալի ջրաներկներ, կավճանկարներ, քանդակներ աշխարհի տարբեր հավաքածուներից: Ցուցահանդեսը հովանավորվում է Ջի. Փի Մորգան եւ Քոմփանիջերնի կողմից, տեղեկացնում է «Ինտերնեյշնլ Հերալդ Թրիբյունը» սեպտեմբերի 15-ի համարում:

Էդգար Դեգա. «Օշինդր». 1876 թ.

Իտալացի աղջիկները երազում են մանեկենուհի դառնալ

Տասնամյակներ շարունակ Իտալիայի ուսումնական հաստատություններում հարցումներ էին անցկացվում այն բնույթով, թե ինչի մասին են երազում աղջիկները: Նրանց սովորական երազանքը կին դառնալն էր:

1990-ական թթ. կանանց [illegible] 10-ից 6-ը երազում է արդեն ոչ թե ընտանեկան երջանկության, այլ ֆոտոմոդելի մասնագիտության մասին: Շատ որոնք, ուզում են դառնալ անվանի եւ լավ վարձատրվող մանեկենուհիներ: Բայց դա համարվում է քիչ: Նրանց համար ստեղծված է հատուկ դպրոց, որտեղ չորս ամսում ուսանող աղջիկները պատրաստվում եւ հինգ միլիոն լիրով երկու հարյուր առարկա «աուսդեր» բարձրակարգ պատրաստություն են անցնում: Ուսման ավարտից հետո անցկացվում են քննություններ: Ընդ են բարձրանում «պատրաստի» մանեկենուհիներ, Ջորջո Արմանիի ֆիրմայի հագուստներով, համազգեստներով, փեշակներով: Դա սովորույթ է: Ուսուցչական կազմը հրավիրվում է միլանի հայտնի [illegible]: Հավանականությունը 200-ի դիմաց 1 է: Բայց աղջիկները շարունակում են երազել մանեկենուհու մասնագիտության մասին:

«ԻԶՎԵՍՏԻԱ»

Մարզական

ԵՐԵՎԱՆ-96

Ռուսաստանի հավաքականի առաջին ոչ-ոքին

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

10-րդ տուրում Հայաստանի տղամարդկանց առաջին հավաքականը հանդիպեց օլիմպիադայում երկրորդ գործակիցն ունեցող Անգլիայի հավաքականի հետ, որին բոլորն էլ համարում են մրցանակային տեղի գլխավոր հավակնորդներից մեկը: Մրցամարտը շատ անզիջում ստացվեց: Առաջին խաղատախտակի վրա մեր հանրապետության առաջատար Վլադիմիր Հակոբյանը ուժերը չափում էր հանրահայտ գրոսմայստեր Նայջըլ Շորթի հետ: Հանդիպումն ավարտվեց ոչ-ոքի: Երկրորդ խաղատախտակի վրա Ռաֆայել Վահանյանի մրցակիցն էր նույնպես հանրահայտ գրոսմայստեր Մայքլ Ադամսը: Մեր գրոսմայստերը զգալի առավելություն ստացավ, սակայն մի պահ կորցրեց զգոնությունը եւ նույնիսկ պարտություն կրեց: Հայաստանի հավաքականին անհաջողությունից փրկեց Արտաշես Մինասյանը, որը հաղթեց Քոնքուեսթին եւ ընդհանուր հաշիվը հավասարվեց:

ԱՆԳԼԻԱ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ	2:2
Ն. Շորթ–Վ. Հակոբյան	0,5:0,5
Մ. Ադամս–Ռ. Վահանյան	1:0
Մ. Սադլեր–Ս. Լպուտյան	0,5:0,5
Ս. Քոնքուեստ–Ա. Մինասյան	0:1

Հայաստանի տղամարդկանց երկրորդ հավաքականի մրցակիցն էր Նորվեգիայի թիմը: Այստեղ էլ հայ շախմատիստները պարտության եզրին էին եւ միայն վերջին խաղատախտակի վրա տղասանի Կարեն Ասրյանի հաղթանակից հետո ընդհանուր հաշիվը հավասարվեց: Ընդհանրապես պետք է նշել, որ Կարեն Ասրյանը վերելքով է հանդես գալիս օլիմպիադայում: Դա ուրախալի է: Կարենը տաղանդավոր է եւ մեծ հեռանկար ունեցող շախմատիստ է:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-2-ՆՈՐՎԵԳԻԱ	2:2
Վ. Միրումյան–Ս. Ագդեստեյն	0:1
Տ. Նալբանդյան–Ջ. Տիզդալ	0:1
Ա. Մինասյան–Ե. Գաուսել	1:0
Կ. Ասրյան–Ռ. Ջուրիսս	1:0

Անհաջողությամբ ավարտվեց Հայաստանի տղամարդկանց երրորդ հավաքականի, որը զիջեց Ինդոնեզիայի թիմին: Ուշագրավ է, որ տղամարդկանց մեր բոլոր երեք հավաքականները միանգամանության նմանությամբ մրցեցին այս երկրի հավաքականի հետ: Ընդ որում, Հայաստանի առաջին հավաքականը երկու հիշում էր առավելությամբ հաղթել 4:0 հաշվով, իսկ երկրորդ ու երրորդ թիմերը զիջեցին համապատասխանաբար 0,5:3,5 եւ 1:3 հաշիվներով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-3-ԻՆԴՈՆԵԶԻԱ	1:3
Ա. Եղիազարյան–Ն. Միսուրու	0,5:0,5
Ս. Գալդունց–Դ. Ջասաւանտո	0:1
Ա. Նաղանյան–Ս. Բարուս	0,5:0,5
Ա. Մաշիկողյան–Վ. Կարճիավան	0:1

Ռուսաստանի հավաքականն առաջին ոչ-ոքին արեց մրցաշարում: Նրա մրցակիցն էր ուժեղ կազմ ունեցող Բոսնիա-Հերցեգովինայի հավաքականը: Առաջին խաղատախտակի վրա Պրոֆեսիոնալ շախմատիստների ասոցիացիայի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովն առավելության հասավ գրոսմայստեր Իվան Սոկոլովի նկատմամբ: Դա Կասպարովի երրորդ հաղթանակն էր օլիմպիադայում: Անցկացրած յոթ հանդիպումներում Կասպարովը վաստակել է 5 միավոր: Երկրորդ խաղատախտակի վրա մրցելով աշխարհի ուժեղագույն գրոսմայստերներից երկուսը՝ Վլադիմիր Կրամնիկն ու Պրեդրագ Նիկոլիչը: Վերջինս, ինչպես հայտնի է, մայիսին Երեւանում տեղի ունեցած Տիգրան Պետրոսյանի հուշամրցաշարում Սմբատ Լպուտյանի հետ բաժանել էր առաջին երկու տեղը: Կրամնիկի եւ Նիկոլիչի մրցավեճն ավարտվեց ոչ-ոքի: Միավորը կիսեցին նաեւ գրոսմայստերներ Դրեեւն ու Կուրաջիցան: Իսկ ահա Դիզդարեւիչն առավելության հասավ Բարաեւի նկատմամբ եւ մրցախաղն ավարտվեց 2:2 հաշվով: Այնուամենայնիվ, Ռուսաստանի հավաքականը շարունակում է վստահորեն գլխավորել մրցաշարային աղյուսակը: Վերջին տուրերում մեծ առաջընթաց է գրանցել Ուկրաինայի հավաքականը, որին գլխավորում է Վասիլի Իվանչուկը: Ուկրաինացի շախմատիստները 3:1 հաշվով անչափ կարեւոր հաղթանակ տարան երկրորդ տեղում ընթացող Իսպանիայի հավաքականի նկատմամբ եւ իրենք դուրս եկան երկրորդ տեղ: Ընդ որում, շատ հետաքրքիր էր առաջին խաղատախտակի վրա Իվանչուկի եւ Շիրովի մրցավեճը: Իսպանիայի թիմը գլխավորող նախկին ռիգացի Շիրովն առաջին պարտությունը կրեց օլիմպիադայում:

Տղամարդիկ

Ռուսաստան–Բոսնիա-Հերցեգ.	2:2
Ուկրաինա–Իսպանիա	3:1
Անգլիա–Հայաստան-1	2:2
Չինաստան–Շվեդիա	2,5:1,5
ԱՄՆ–Հունգարիա	1,5:2,5
Իսլանդիա–Վրաստան	1,5:2,5
Հոլանդիա–Իսրայել	1:3
Ուզբեկստան–Հարավսլավիա	3:1
Բուլղարիա–Ֆրանսիա	2,5:1,5
Գերմանիա–Չեխիա	2,5:1,5
Լատվիա–Ղազախստան	2:2
Էստոնիա–Պերու	3,5:0,5
Խորվաթիա–Պորտուգալիա	3:1
Ռումինիա–ՆՀՄԴ	2:2
Վիետնամ–Կուբա	1,5:2,5
Հունաստան–Արգենտինա	1,5:2,5
Լեհաստան–Ֆիլիպիններ	2:2
Հայաստան-3–Ինդոնեզիա	1:3
Սլովակիա–Դանիա	3,5:0,5
Կիրգիզիա–Սլովենիա	1,5:2,5
Հայաստան-2–Նորվեգիա	2:2
Ավստրալիա–Իտալիա	2,5:1,5
Թունիս–Բելառուս	0:4
Բանգլադեշ–Շվեյցարիա	3:1
Լիտվա–Եգիպտոս	4:0
Հնդկաստան–Մոլդովա	1,5:2,5
Կանադա–Ֆինլանդիա	1,5:2,5
ՀԱՀ–Բելգիա	1:3
Վենեսուելա–Չիլի	2:2
Իռլանդիա–Բրազիլիա	1,5:2,5
Նոր Զելանդիա–Տաջիկստան	2,5:1,5
Կոլումբիա–Ճապոնիա	1,5:2,5
Իրան–Ավստրիա	2,5:1,5
Շոտլանդիա–Էկվադոր	2,5:1,5
Թուրքմենստան–Թուրքիա	2:2
ՄԱԷ–Մալայզիա	0,5:3,5
Պարագվայ–Մարոկկո	0,5:3,5
Ուրուգվայ–Անգոլա	1,5:2,5
Սիրիա–Կույսերի կղզ.	1,5:2,5
Ֆարերյան կղզ.–Ուելս	2:2
Ուրուգվայ–Հոնկոնգ	2,5:1,5
Լիխտենշտեյն–Լյուքսեմբուրգ	1:3
Սինգապուր–Պուերտո Ռիկո	2:2
Թայլանդ–Լիբանան	3,5:0,5
Մոնակո–Անդորրա	2:2
Քաթար–Ուգանդա	3:1
Մակաո–Բարբադոս	0:4
Կիպրոս–Բոտսվանա	2:2
Մալթա–Շրի Լանկա	2:2
Անթիլներ–Եմեն	0,5:3,5
Մոզամբիկ–Զիմբաբվե	0,5:3,5
Գերնսեյ–Նիկարագուա	0,5:3,5
Սան Մարինո–Բահրեյն	0,5:3,5
Բերմուդներ–Մավրիկոս	2,5:1,5
Հոնդուրաս–Հաիթի	2,5:1,5
Վիրջինյան կղզ.–Ջերսի	1:3
Սեյշելներ–Աֆղանստան	1:3

Տղամարդկանց մրցաշարի առաջատարները 10 տուրից հետո.

1.	Ռուսաստան	29
2.	Ուկրաինա	25,5
3-6.	Չինաստան	25
	Հունգարիա	25
	Իսրայել	25
	Ուզբեկստան	25
7-11.	Հայաստան-1	24,5
	Բոսնիա-Հերցեգովինա	24,5
	Իսպանիա	24,5
	Անգլիա	24,5
	Վրաստան	24,5

Թիմերի միավորների այնքան մեծ խտությամբ են դասավորվել, որ մրցանակային 2-3 տեղերի հարցը կվճռվի վերջին երկու տուրերում: Տեղեկացնենք, որ օլիմպիադայի ավարտին մնացել է 4 տուր:

Կանանց Հայաստանի առաջին հավաքականը հանդիպեց Բոսնիայի եւ Հերցեգովինայի թիմի հետ: Այստեղ բոլոր երեք հանդիպումներն էլ ավարտվեցին ոչ-ոքի:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-1-ԲՈՍՆԻԱ-ՀԵՐՑԵԳ. 1,5:1,5

Է. Դանիելյան–Ե. Տիտովա-Բորիկ	0,5:0,5
Գ. Դլղարյան–Դ. Դենգլեր	0,5:0,5
Լ. Մկրտչյան–Լ. Սմայլովիչ	0,5:0,5

Կանանց մեր երկրորդ թիմն անհաջողության մատնվեց ԱՄՆ-ի հավաքականի հետ մրցավեճում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-2-ԱՄՆ	1:2
Ա. Գրիգորյան–Ա. Բելակովսկայա	0:1
Ն. Սովսիսյան–Ե. Էպշտեյն	0:1
Ն. Աղինյան–Ն. Չիցեռման	1:0

Կանանց մրցաշարի 10-րդ տուրում ընդհանրապես առաջատարների մասնակցությամբ հանդիպումներում անակնկալներ գրանցվեցին: Այսպես, չեմպիոնի կոչման գլխավոր հավակնորդը՝ Վրաստանի հավաքականը, չկարողացավ առավելության հասնել Ռումինիայի թիմի նկատմամբ եւ հանդիպումն ավարտվեց ոչ-ոքի: Իսրայելի հավաքականը 2,5:0,5 հաշվով կարեւոր հաղթանակ տարավ երկրորդ տեղում ընթացող Ուկրաինայի հավաքականի նկատմամբ: Իսկ երրորդ տեղում ընթացող Չինաստանի հավաքականն աշխարհի նախկին չեմպիոնուհի Սե Ցզյունի գլխավորությամբ 0,5:2,5 հաշվով զիջեց Անգլիայի հավաքականին: Այս արդյունքներից հետո պայքարը հասկացես 2-3 տեղերի համար նոր թափով բորբոքվեց:

Կանայք

Ռումինիա–Վրաստան	1,5:1,5
Իսրայել–Ուկրաինա	2,5:0,5
Չինաստան–Անգլիա	0,5:2,5
Լիտվա–Ռուսաստան	0,5:2,5
Հարավսլավիա–Գերմանիա	1:2
Լեհաստան–Հունգարիա	2:1
Հունաստան–Վիետնամ	2,5:0,5
Ղազախստան–Լատվիա	2,5:0,5
Բուլղարիա–Սլովակիա	1:2
Ինդոնեզիա–Մոլդովա	0,5:2,5
Հնդկաստան–Բելառուս	1,5:1,5
Հայաստան-1–Բոսնիա-Հերցեգ.	1,5:1,5
Հայաստան-2–ԱՄՆ	1:2
Կուբա–Էստոնիա	2,5:0,5
Չեխիա–ՆՀՄԴ	2:1
Սլովենիա–Թուրքմենստան	2:1
Խորվաթիա–Ավստրալիա	0,5:2,5
Իսպանիա–Հոլանդիա	1,5:1,5
Ֆիլիպիններ–Ֆրանսիա	0,5:2,5
Մոնղոլիա–Բրազիլիա	2,5:0,5
Ուզբեկստան–Շվեյցարիա	1,5:1,5
Կիրգիզիա–Իտալիա	1,5:1,5
Շվեդիա–Ավստրիա	2:1
Կանադա–Բանգլադեշ	2,5:0,5
Մեքսիկա–Կոլումբիա	1:2
Վենեսուելա–Պորտուգալիա	2:1
Դանիա–Իռլանդիա	1,5:1,5
Ֆինլանդիա–Էկվադոր	2:1
Շոտլանդիա–Սիրիա	2,5:0,5
Թուրքիա–Պուերտո Ռիկո	2:1
Իրան–Անգոլա	2,5:0,5
Մալայզիա–Նոր Զելանդիա	2,5:0,5
Ճապոնիա–ՄԱԷ	1,5:1,5
Զամբիա–Սեյշելներ	1:2
Անթիլներ–Լիբանան	1:2
Վիրջինյան կղզ.–Շրի Լանկա	0:3
Նորվեգիա–Կույսերի թիմ	2,5:0,5

Կանանց մրցաշարի առաջատարները 10 տուրից հետո.

1.	Վրաստան	23
2.	Ռուսաստան	20
3-5.	Իսրայել	19,5
	Ուկրաինա	19,5
	Անգլիա	19,5
6-7.	Ռումինիա	19
	Չինաստան	19

Հայաստանի առաջին հավաքականը վաստակել է 16,5, իսկ երկրորդ հավաքականը՝ 16 միավոր:

ՕԼԻՄՊԻԱԴԱ

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը շախմատիստների հյուր

Երեկ շախմատի երեւանյան համաշխարհային օլիմպիադայի 10-րդ տուրից առաջ մարզահամերգային համալիր այցելեց Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը: Նա մի քանի րոպեի ընթացքում կարճատեւ զրույցներ ունեցավ շախմատիստների ու մասնագետների հետ, ծանոթացավ մրցաշարի ընթացքին:

ՉԵՄՊԻՈՆՆԵՐԻ ԼԻԳԱ

Բարձր արդյունավետություն Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում

Չեմպիոնների լիգայի երկրորդ տուրի արդյունքներին մենք ծանոթացրել ենք «Ազգի» երեկվա համարում: Այսօր ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում որոշ մանրամասներ: Նախ այն մասին, որ տուրում այլ ընկան հյուրընկալվողները, որոնք խոշոր հաշվով երեք հաղթանակ տարան: Գերազանց հանդես եկավ առաջին տեղի գլխավոր հավակնորդներից մեկը՝ «Միլանը», որն ինչպես հայտնի է, 4-1 հաշվով հաղթեց «Ռոսենբորգին»: Ուշագրավն այն է, որ Մարկո Սիմոնեն ընդամենը 19 րոպեի ընթացքում երեք գոլի հեղինակ դարձավ եւ խփած 4 գնդակներով սկսեց գլխավորել ռմբարկուների ցուցակը: «Միլանի» 4-րդ գոլի հեղինակը դարձավ եվրոպայի, Աֆրիկայի եւ աշխարհի անցյալ տարվա լավագույն ֆուտբոլիստ ճանաչված Ջորջ Վեան:

Իսպանիայի չեմպիոն Մադրիդի «Ատլետիկոն» նույն 4-1 հաշվով հյուրընկալվելիս հաղթել է Լեհաստանի «Վիձեւին» եւ ուշագրավն այն է, որ այստեղ խաղի հերոսը դարձել է արգենտինացի Դիեգո Սիմեոնեն: Նա իր անվան դիմաց 2 գոլ գրանցեց:

Չեմպիոնների լիգայի երրորդ տուրի հանդիպումները կկայանան հոկտեմբերի 16-ին: Կմրցեն.

«Այախս»–«Գլազգո Ռեյնջերս»
«Օսեր»–«Գրասհոպերս»
«Ստյաուա»–«Վիձեւ»
«Ատլետիկո»–«Բորուսիա»
«Ֆեներբախչե»–«Մանչեսթեր Յ.»
«Ռապիդ»–«Յուվենտուս»
«Ռոսենբորգ»–«Պորտո»
«Գյոթեբորգ»–«Միլան»

A խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Գրասհոպերս	2	2	0	0	4-0	6
2. Օսեր	2	1	0	1	2-2	3
3. Այախս	2	1	0	1	1-1	3
4. Գլազգո	2	0	0	2	1-5	0

B խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ատլետիկո Մ.	2	2	0	0	8-1	6
2. Բորուսիա Դ.	2	2	0	0	5-1	6
3. Վիձեւ	2	0	0	2	2-6	0
4. Ստյաուա	2	0	0	2	0-7	0

C խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Յուվենտուս	2	2	0	0	2-0	6
2. Մանչեսթեր Յ.	2	1	0	1	2-1	3
3. Ֆեներբախչե	2	0	1	1	1-2	1
4. Ռապիդ	2	0	1	1	1-3	1

D խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Պորտո	2	2	0	0	5-3	6
2. Միլան	2	1	0	1	6-4	3
3. Ռոսենբորգ	2	1	0	1	4-6	3
4. Գյոթեբորգ	2	0	0	2	3-5	0

9-րդ տուր

Վ. Հակոբյան - Բ. Գուլկո

Հայաստան-1 ԱՄՆ

1. Ձf3 Ձf6 2. g3 b6 3. Փg2 Փb7 4. 0-0 e6 5. c4 Փe7 6. Ձc3 0-0 7. Նe1 d5 8. cd Ձd5 9. e4 Ձc3 10. bc3 c5 11. d4 Ձd7 12. h4 Ձf6 13. Թd3 h6 14. e5 Ձd5 15. Թe4 Նb8 16. Թg4 Աh7 17. Փd2 cd4 18. Ձd4 f5

19. ef6 Ձf6 20. Թe6 Փg2 21. Աg2 Թd5 22. Թd5 Ձd5 23. Նe5 Նfd8 24. Ձc6 Փf6 25. Նee1 Ձc3 26. Ձd8 Նd8 27. Փc3 Փc3 28. Նad1 Նa8 29. Նe3 Փb4 30. Նd7 a5 31. Նe6 Նb8 32. Նc6 Փf8 33. Նdc7 Փc5 34. Նc8 Նc8 35. Նc8 Աg6 36. a4 h5 37. Նh8 Փd4 38. f4 Փe3 39. Աf3 Փg1 40. f5 Աf5 41. Նh5 Աf6 42. g4 g6 43. Նd5 Աe6 44. Աe4 Փf2 45. h5 gh5 46. Նe5 Աd6 47. gh5, սեւերը հանձնվեցին:

Խաղադադարից առաջ

Վաղը կսկսվի Հայաստանի ֆուտբոլի բարձրագույն խմբի 5-րդ առաջնության 9-րդ տուրը: Կմրցեն.

ԲԿՄԱ–«Արարատ»
«Վան»–«Շիրակ»
«Ղարաբաղ»–«Երեւան»

Սեպտեմբերի 29-ին ուժերը կչափեն

«Զանգեզուր»–«Արաքս»
ՀՄՄ–«Փյունիկ»
«Կոտայք»–«Ցեմենտ»

Հատկապես մեծ հետաքրքրություն են առաջացնում «Ղարաբաղ»–«Երեւան», «Կոտայք»–«Ցեմենտ» հանդիպումները: Այս տուրից հետո առաջնությունում ընդմիջում կհայտարարվի մինչեւ հոկտեմբերի 12-ը: Ինչպես է. թիմերը հոկտեմբերի 1-ին եւ 2-ին կանցկացնեն գավաթի խաղարկության 1/16-րդ եզրափակիչի հանդիպումները, ապա Հայաստանի հավաքականը սեպտեմբերի 30-ից կմեկնի Պորտուգալիա՝ հոկտեմբերի 5-ին կայանալիք աշխարհի առաջնության ընտրական խաղին:

Էջը պատրաստեց
ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

Կապի նախարարության նոր դրոշմանիշերը

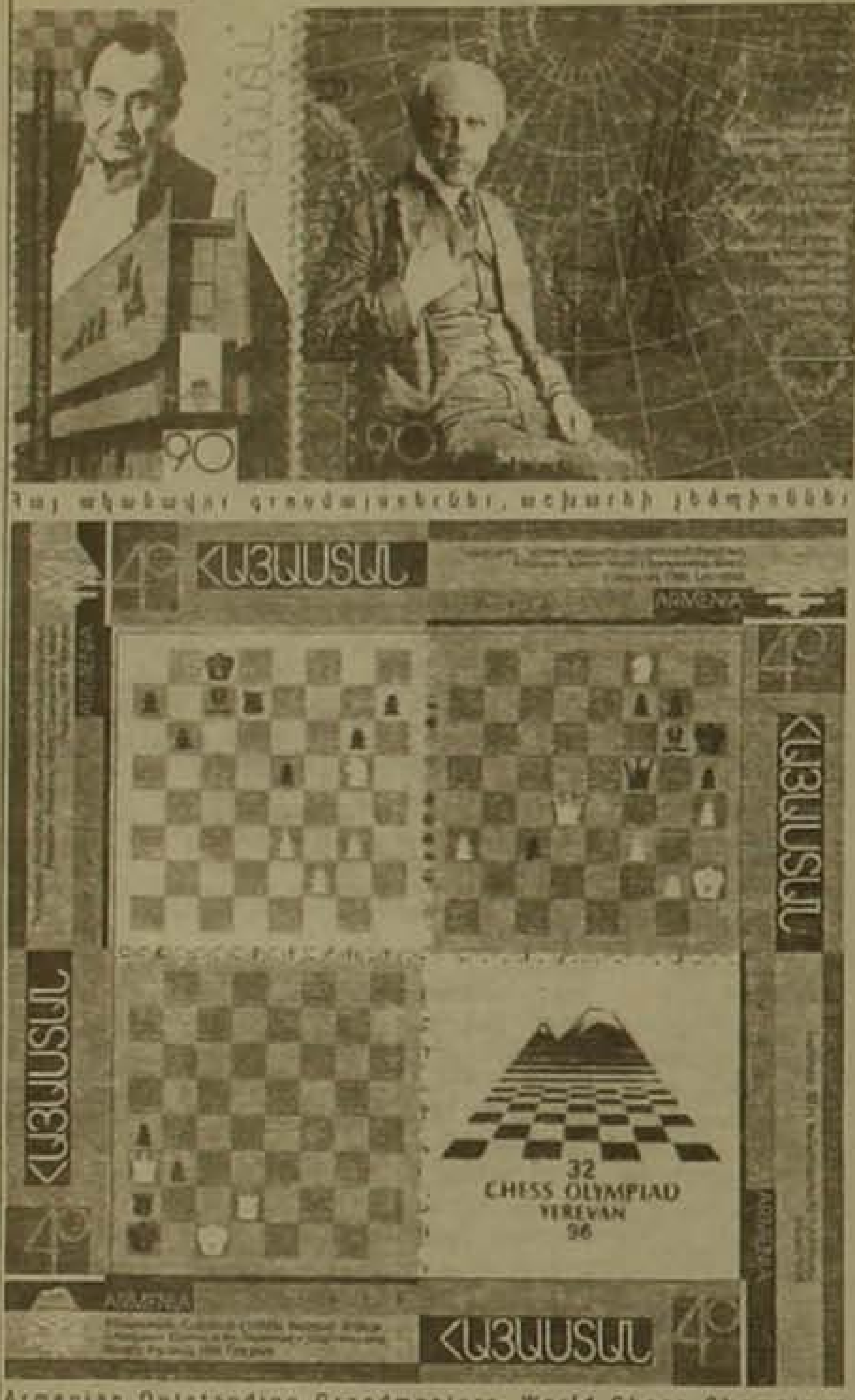

Armenian Outstanding Grandmasters, World Chess Champions

ՀՀ կապի նախարարության «Նամականիշ» հրատարակչական առևտրային ֆիրման հայտնում է, որ սեպտեմբերի 24-ին հրապարակ է հանվել 40 դրամ արժողությամբ 4 գունավոր դրոշմանիշերով հիշատակի փոքրիկ գրքույկ նվիրված սեպտեմբերի 15-ից հոկտեմբերի 2-ը Երևանում անցկացվող շախմատի համաշխարհային 32-րդ օլիմպիադային: Միևնույն ժամանակ նաև առանձին շրջանառության մեջ դրված այդ դրոշմանիշերի վրա պատկերված են դրվագներ. Պետրոսյան-Բոտվիննիկ (1963 թ. աշխարհի առաջնություն, Մոսկվա), Կասպարով-Կարպով (1986 թ. աշխարհի առաջնություն, Լենինգրադ) խաղերից, «Շախմատը ԽՍՀՄ-ում» ամսագրում տպագրված և առաջին մրցանակի արժանացած Գասպարյանի շախմատային էտյուդը և 32-րդ Համաշխարհային օլիմպիադայի խորհրդանշանը: Շարքի նկարիչն է Հարություն Սամվելյանը:

Սեպտեմբերի 20-ին հրատարակված մեկ այլ գունավոր դրոշմանիշի վրա պատկերված է աշխարհի 9-րդ առաջնության չեմպիոն Տիգրան Պետրոսյանի դիմանկարը և Երևանում նրա անվան Շախմատի տանը: Նկարիչը դարձյալ Հարություն Սամվելյանն է, իսկ արժեքը 90 դրամ:

Ավելի առաջ, «Երախտագիտություն» ընդհանուր խորագրի տակ շրջանառության մեջ էր դրվել նաև Ֆրիտյոֆ Նանսենին և «Ֆրամ» բևեռային արշավախմբի վերադարձի հարյուրամյակին նվիրված 90 դրամ արժողությամբ մի դրոշմանիշ, որի նկարիչն է Անահիտ Ֆիջյանը, և երկու այլ դրոշմանիշներ Համբիկ Ավետիսյանի և Գարեգին Մարտիրոսյանի նկարչական ձևավորումներով: Առաջինը 60 դրամ արժողությամբ նվիրված արդի օլիմպիական խաղերի հարյուրամյակին, իսկ երկրորդը 40, 60 և 90 դրամ արժողությամբ նվիրված Ատլանտայում կայացած ամառային 26-րդ օլիմպիական խաղերին:

Europartenariat

TACIS ABSC

27-29 նոյեմբերի, 1996, Ջենովա (Իտալիա)

Եվրոպական Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ կազմակերպվող «Եվրոպարտենարիատ» գործարար համաժողովը հրավիրում է Հայաստանի գործարարներին ու ձեռներեցներին (արտադրության, ծառայությունների և այլ ոլորտներ), որոնք ցանկանում են արտասահմանյան գործընկերներ գտնել՝ մասնակցելու հերթական միջոցառմանը, որն անցկացվելու է իտալական Ջենովա քաղաքում, 1996թ. նոյեմբերի 27-29-ը:

Հայաստանի պատվիրակության մասնակցությունը մասնակիորեն ֆինանսավորում է Եվրոմիության TACIS ծրագիրը:

Պատվիրակների նախնական ընտրությանը մասնակցել ցանկացողները կարող են աշխատանքային օրերին, ժամը 9^00^-18^00^-ը դիմել Հայաստանի Ձեռներեցության Աջակցման Կենտրոնի (ABSC) գրասենյակ Պուշկինի 12 հասցեով:

Հեռախոսներ 52-82-79, 22-16-15, 22-21-45, 15-19-34, 71-82

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան, ավտոտնակով, Արաբկիրում:

ՀԵՌԱԽՈՍՆԵՐ՝ 25-11-87, 58-18-41

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի շենքի 1-ին հարկում: Դեմիրճյան 17 փողոց:

Հեռախոս 58-18-41

«ԱՐԱՔՍ»

ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

կատարում է չվերթներ հետևյալ ուղերթներով՝

ԵՐԵՎԱՆ - ՏՅՈՒՄԵՆ

երկու շաբաթը մեկ անգամ, շաբաթվա 4-րդ օրը ՏՈՒ-154 ինքնաթիռով ուղերթ 9071, թռիչքի ժամը 13.00

ԵՐԵՎԱՆ - ԲԱՐՆԱՈՒԼ

երկու շաբաթը մեկ անգամ, շաբաթվա 1-ին օրը ՏՈՒ-154 ինքնաթիռով ուղերթ 9073, թռիչքի ժամը 23.30

Տոմսերը կարելի է ձեռք բերել «ԱՎԻԱՏՐԱՆՍ»-ի տոմսարկղներից Մաշտոցի պող. 15 հասցեով

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԿԱՄ ՓՈԽԱՆԱԿՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան Կոմիտասի փող. 5 հարկանի քարե շենքի 4-րդ հարկում:

Հեռ. 250159

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

լոռի վանդակներ նախատեսված մինչև 5000-ի համար:

Զանգահարել 581841 ժամը 14-ից հետո:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԿԱՄ ՓՈԽԱՆԱԿՎՈՒՄ Է

սեփականացրած խանութ 120 մ²:

Զանգահարել՝ 53-17-73, 53-10-17

ՏԵՂԱԴՐԵՔ ՁԵՐ ԳՈՎԱԶԴԸ

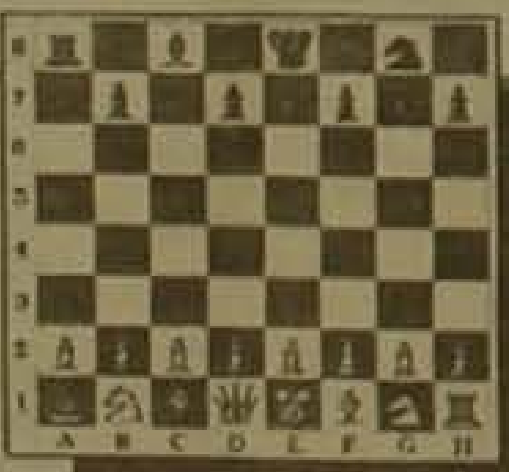

Հարգելի
տիկնայք - պարոնայք
բիզնեսմեն - գովազդատուներ

Ամեն օր

Շախմատի 32-րդ Համաշխարհային Օլիմպիադայի

խաղադաշտերից օպերատիվ տեղեկատվություն ստանալու համար «INTERNET»-ում մեր

World Wide Web

էջին է դիմում ավելի քան 20 հազար մարդ՝ ձեր պոտենցիալ հաճախորդները:

Դուք բացառիկ հնարավորություն ունեք **մինչև հոկտեմբերի 2-ը** ամբողջ աշխարհում հայտնի դարձնել ձեր անունը, իսկ մենք այդ հարցում կօգնենք Ձեզ:

Arminco Իսահակյան 28,
Հեռ. 52-63-26, ֆաքս 28-50-82, e-mail:support@arminco.com

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ

Մեծ հիմնարկների հաշվապահական համակարգ
Փոքր հիմնարկների հաշվապահական համակարգ
Բանկային հաշվապահական համակարգ
Տնտեսական վերլուծական ծրագրեր

«Հայկական Ծրագրեր» Ընկերության մշակած հաշվապահական համակարգերը բավարարում են հաշվապահությունը վարելու միջազգային պահանջներին:
Ընկերությունը ներդնում է համակարգերը Պատվիրատուների մոտ, կատարում է երկարաժամկետ սպասարկում:
Ձեռք բերեք այս համակարգերը Ձեր հիմնարկի, Ձեր հաշվապահի և Ձեզ համար:

Հասցեն Հերացու փ. 7

Հեռ. 56-13-38

Սմվճար հայտարարություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների առաքարկի և պահանջարկի մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581351 «Ափյուռ»

... Տպաքանակ 4000 ... 26.09.1996 Գինը 75 դրամ